

Kultivace volného myšlení (v prvním vydání) nevzbudila velký zájem.

Dobré myšlení u sebe předpokládáme a skryté rozdíly nevnímáme.

Soused nám závidí kozu, ale málokdy lepší mozek.

Scénáře budoucnosti zařazené původně jen jako příklady uvolněného myšlení naopak zaujaly (a vystrašily) většinu čtenářů.

Obavy z nedobrého směřování Evropy máme všichni a pravděpodobnost krize s nedostatkem valut, bezradnými vládami a nepokoji je zneklidňující.

Úvahy o katarzi a změnách, ke kterým bychom jinak nepřikročili, jsou naopak konstruktivní a vzrušující řadou nových možností.

Evžen Vítkovský

VOLNÉ MYŠLENÍ / Scénáře budoucnosti

toto jsou jen ukázky

Z 500 hesel podrobněji rozvedených v knize zde nabízíme k inspiraci a vlastnímu domýšlení náhodně vybraných 100.

Antagonismus, Antikoncepce, Ašymetrické situace, Banky, Bezdětní, Budoucí trendy, Cizinci, Čas, Daně, Deflace, Demokracie, Děti, Diskriminace, Dlouhověkost, Drogy, Důchody, Ego, Ekologie, Empatie, Etika, Evropská unie, Evropský útlum, Export, Feminismus, Globalizace, Krize, Horší časy, Hrozby, Individualizace, Inflace, Jazyky, Jiné skupiny, Katarze, Komunismus, Konflikty, Logika, Mateřství, Metody, Mláď, Myšlení, Nálady, Nápady, Nároky, Nedokonalost, Negativní hnutí, Nejistota, Nemovitosti, Nepokoje, Nezaměstnanost, Nezávislost, Německo, Opatření, Ověřování schopností, Ovlivňování, Paměť, Paměťové typy, Peníze, Počátek krize, Podnikání, Populace, Práce, Právní prostředí, Právo, Procedury, Program, Proporční myšlení, Předurčené děti, Referenda, Regulace, Robotizace, Rodičovství, Rodičovské zkoušky, Sebekázeň, Složitost, Služby, Statistika, Stát, Školství, Učební programy, Účelové strany, Ústup, Vláda, Vnitřní svět, Volby, Výška, Vzdělání, Vztahy, Zacílení, Zaručený příjem, Zástupné problémy, Zmenšování, Změny, Zručnost, Zvířata, Ženskost.

ANTAGONISMUS

V horších časech porostou důvody k antagonismu všeho druhu.

Patříme i nepatříme do živočišné říše. Řádu přírody se vymykáme popíráním základního principu evoluce. K odmítání druhořadých samečků nedochází, protože na ‚horší‘ muže vybývají ‚horší‘ ženy.

Ještě poměrně nedávno byl výběr k manželství ovlivňován postavením, zajištěním, zařazením, náboženstvím, vzdáleností, apod. Osobní založení nebylo důležité, což zajišťovalo *míšení různých typů a povah*.

V moderním světě nehrají tradiční uvážení roli a dvojice spojuje ponejvíce podobnost životního stylu. Při klesajícím zájmu o otcovství ubývají ženám šance na rodinu a mateřství a při výběru častěji uspějí ty atraktivnější.

Další generace tak budou v průměru stále pohlednější.

Vyšší formální vzdělání umožňuje jedincům zvýhodněným nadprůměrnou pamětí vstup do lépe placených profesí, třeba i bez jiných schopností.

Úspěšné *paměťové typy* preferují podobné protějšky, vybírají si z nich opět ty hezčí a jejich děti se vzdalují ostatním v *obou kritériích* (str. 9).

Dochází ke šlechtění potomků výběrem rodičů podle určitého klíče.

Třídní antagonismus slábne a přechází v pouhou nevráživost mezi pracujícími a nepracujícími. Rýsuje se ale nové nebezpečné rozlišení

zvýhodnění elit na základě vrozených vlastností – paměti a vzhledu.

Výskyt dominantní ‚paměťové‘ vrstvy může být zpolitizován.

V živočišné říši neexistuje altruismus mladých podporujících staré, kteří již splnili svoji biologickou úlohu. Už dnes je zřejmé napětí mezi staršími zkušenými zaměstnanci a mladými nezaměstnanými s tituly.

Při nezaviněném nedostatku práce ke získání ‚zásluhovosti‘ budou časem zpochybněny i důchody podstatně vyšší než podpory.

Věkový antagonismus vyústí v konflikt ‚stran‘ mladých a starých.

O úspěchu země rozhodují výsledky bez ohledu na věk a počet pracujících.

Zaměstnávání mladých v horších časech ale snižuje riziko nepokojů.

Přibývající možnosti fyzického ‚omlazení‘ (a snad i posílení duševních schopností užitím vlastních kmenových buněk), budou nákladné a povedou k novému antagonismu – na základě *dostupnosti ‚zlepšení‘*.

ANTIKONCEPCE

Antikoncepční pilulka *pro muže* (bez hormonálního efektu) má obrovský komerční potenciál a je už intenzivně vyvíjena. Vyřeší řadu praktických a psychologických problémů, a vyloučí převážně méně způsobilé otce.

Sníží ale výrazně porodnost.

Demokratické volby jsou znehodnocovány výběrem nevalných kandidátů a přísliby početnějším voličům na úkor moudřejších a důležitějších a referenda jsou zatím nákladná a zatěžující.

Návrat k ideálu demokracie, jako přímého vlivu jedinců (prostřednictvím internetu) brání už jen jednoznačná identifikace (str. 55).

Nemyslitelné se stává možným a nepředvídatelně nebezpečným!

Potřebujeme ochranu před námi samými – před vůlí všemocné většiny, neschopné domýšlet následky svých povrchních úsudků.

Nutnost úpravy aplikačních a ochranných mechanismů pro jiné časy a jiné lidi je zřejmá a krize a katarze žádoucí změny urychlí..

Alternativou demokracie je účinnější demokracie.

DĚTI

Nejúčinnějším prostředkem výchovy i vzdělávání je napodobování vzorů. Bohatý duševní život (přítomných) rodičů obvykle děti zaujme, povzbudí a později ochrání před svody špatné společnosti a různými závislostmi.

Nasměrování k myšlení je důležitější než přeceňované vzdělání.

Jako vede výchova s obsahem umění k umění, vede výchova s obsahem myšlení k myšlení. Potěšení z objevování a rozvíjení souvislostí je blízké potěšení mládeže, objevujícího každý den nový svět.

Myšlení se posiluje užíváním. Zájem může být odstartován setkáním s pokročilejší osobou, zajímavými otázkami, neobvyklými odpověďmi, příklady důvtipu, nevšedními postřehy apod.

Myšlení nerozvíjíme na povel. Začíná přívábením.

DISKRIMINACE

Diskriminace *na základě paměti* je méně nápadná než na základě věku, rasy či pohlaví, přestože znevýhodňuje nadpoloviční část populace a oslabuje v současnosti už všechny pokročilejší země.

Od vynálezu knihtisku ztrácí paměť důležitost jako sklad vědomostí. Mnohem rozsáhlejší a stále doplňovanou oporou je dnes internet.

Školy dominované paměťovými typy pedagogů preferují od přijímacích zkoušek studenty *paměťového typu*, kteří užívají svědomitě učebnicové postupy, ale nikdy nic jiného.

Paměť je automatická a nevyžaduje myšlení.

Někde se bez paměti neobejdeme (entomologie, etymologie, právo).

Mnohé profese jsou však v důsledku přílišného důrazu na studijní paměť uzavřeny bystrým jedincům, kteří by je *mohli nově promyslet*. Některé specializace už ani nelze vystudovat bez mimořádné paměti, ale lze je absolvovat bez myšlení a bez ohledu na postoj k budoucímu povolání.

Jinakost přemýšlivých typů by mohla posunout řadu oborů kupředu. Úvahy o zdravotnictví třeba opomíjejí největší rezervu kvality a účinnosti výběr ke studiu na základě dobrého myšlení a vlídné empatie.

Už na základní škole lze rozeznat žáky s nadprůměrnou pamětí. Prospívají bez učení a dobré známky v nich posilují návyk přejímání a opakování.

Dar paměti, místo aby asistoval myšlení, převládne.

Rodiče vůbec netuší, jak velké rozdíly existují v paměti *a neuspokojivé výsledky svých dětí přičítají menší péli.*

Z nevědomosti neprotestují proti systému, který hrubě diskriminuje na základě dnes už málo významné rozdílnosti.

Nadstandardní paměť je potřebná pouze pro paměťově nastavené studium.

Většina s „jen“ běžnou pamětí prochází školami se zbytečnými obtížemi a sníženým sebevědomím, ovlivňujícím i chování.

Krutost paměťově orientovaných škol je dalším důvodem k přechodu od tradiční výuky k individuálním programům, (str. 52).

Reformu školství prosadí rodiče paměťově znevýhodněných dětí.

DLOUHOVĚKOST

Vyššího věku se dožívají lidé s mírnějším životním stylem. Malí přežívají velké a jedinci s bohatým vnitřním životem své prázdné vrstevníky.

Délka života závisí, kromě genu a loterie zdraví i na jeho náplni.

Smyslem života je pohyb vpřed, zlepšování vlastní situace i stavu okolí.

Další motivace jsou už individuální: děti, zájmy, peníze, láska...

Čas, který máme před sebou odhadujeme s očekáváním pokračování stejným způsobem. Přejdem na příjemnější životní styl, změnou místa pobytu, zaměstnání a zvláště partnerů, a užitím principů *zpomalování času*

lze ovlivnit délku života absolutně – i jeho časovou bohatost pocitově.

Ve své věkové skupině relativně nestárneme. Tolerantní prostředí nezávislé na okolním světě přináší uspokojení a sdílené vzpomínky jsou ujišťující. Svůj svět i dobu si posunujeme s sebou. Stárnutí ve skupině mladších je náročnější, ale interakce vzbuzují pocit časové *sounáležitosti*.

Obohacující pro všechny je soužití v funkčních vícegeneračních rodinách.

V posledních sto letech přibýlo více žen, hlavně protože žijí déle. Větší opotřebením moderních žen v náročnější práci i rušnějším osobním životě, a naopak z pohodlnosti mužů, začínají však rozdíly v dožití vyrovnávat.

Součin intenzity a délky života je u mužů i u žen podobný.

Ze statistik vyplývá, že vzdělanější a úspěšnější lidé žijí déle. Rozum je vede k lepší životosprávě, sebekázeň chrání před špatnými návyky a peníze umožňují snadnější život s menším opotřebením. Pravděpodobnější je u této skupiny i bohatší duševní život, vedoucí k dychtivějšímu pokračování.

Menší zátěž, více volného času a pocit jistoty ze skromného, ale jistého základního příjmu přidá v budoucnosti pár let života celé populaci.

DROGY

Úbytek podnikavosti, posun k pohodlnosti a možnost nejrůznějších ‚vyžití‘ sníží v budoucnu zájem o aktivní sporty, přímá dobrodružství – i romance. Častěji budeme vstupovat do virtuálních situací a levnější fiktivní zážitky nám nabídnou interaktivní programy.

Vymizí hranice mezi uměním a podívanou, a životem a jeho odrazem.

Předpokládáme, že závislost je v zájmu prodejců drog, ale právě *záruka nenávykovosti* rozšíří nové přípravky mezi opatrnější většinu.

Drogy, dnes právem zatracované, se mohou stát běžnou součástí života.

Na náhražky tvrdých drog navážou stimulanty pro depresivní pesimisty, a odtud je už blízko k *pilulkám štěstí*, vyvolávajícím dlouhodobé příjemné pocity, bez vedlejších účinků.

Bezcílní mladí nezaměstnaní, ohrožující pořádek hlavně z *nudy*, budou *zkldněni* tolerovanými ‚rekreačními‘ drogami.

(Legalizace marihuany, jako první krok, sníží riziko nepokojů a opatří státu i příjem ze spotřební daně.)

Dnes nemyslitelné možnosti otevřou prostředky *krásného dobrovolného konce*. (Tento fenomén se rozšíří v souladu s přibývajícím hedonismem.)

Možná postáváme na počátku století nenávykových drog dobrých pocitů. Nejúčinnější prevencí nudy ale vždy zůstane

zajímavý vlastní program – produkt myšlení.

DRUHOTNÉ ČINNOSTI

Druhotný segment nejrůznějších profesionálních úkonů přerostl primární segment produkce. Odčerpává stále více zdrojů a zatěžuje soukromé osoby i firmy zbytečnými procedurami a výdaji.

Jalovou práci nevykonávají jen úřednice s maturitou. Mnoha vzdělaným odborníkům umožňuje pohodlnou existenci formálními požadavky stát.

Nadbytek překvalifikovaných osob způsobuje expanzi neproduktivních činností, které lze přesvědčivě zdůvodnit, ale které potřebujeme asi jako povinné měření koeficientů přestupu tepla v našich domovech.

V období relativní prosperity přebujely profese, jež nijak nepřispívají ke kvalitě života.

Zátěž nepotřebných úkonů vyčerpává zbyrokratizovanou Evropu mnohem více než pragmatičtější Asii nebo Ameriku.

‚Vzdělání neproduktivní‘ (jejichž potenciál by mohl být užit jinde), jsou větší zátěží společnosti než ‚nevzdělání nezaměstnaní‘.

Expandující skupině odborně kvalifikovaných jedinců se pozdařilo povýšit své druhotné činnosti na úroveň prvotní nezbytnosti.

Licencovaná povolání budou ve skromnějších časech postiženy přehodnocením potřebnosti a výlučnosti, expanzí rad na internetu, i zpochybněním samotného vzdělání bez přídavného nestranného vyhodnocení (str. 36).

Zátěž přebujelých profesí je jednou z příčin úpadku Evropské unie.

Protestantské země spoléhají více na samozařizování a projevem vlastnictví ‚shora‘ je *nezavádění* plošných opatření, která by zátěžovala zemi.

Znejistění státní správy v období krize a obavy z reakcí obyvatel nepovedou přímo ke zrušení nemístných nařízení, ale k jejich *nevymáhání*.

DŮCHODY

Zvyšování důchodového věku je při prodlužování života logické.

Pro stát ale není tak důležité prodlužování období práce, jako

zkracování období vyplácení důchodu.

V zemích se sociálními programy přetrvává víra v důchodové pojištění.

V zemích s důrazem na osobní iniciativu nejsou důchody pro všechny důležité, a ani o připojištění není velký zájem, protože i řádně vyplácené *nominální* částky nemusí mít po letech slibovanou kupní sílu.

Odpovědnější lidé si raději pořizují byt nebo dům a pozdější přebytky často investují do další nemovitosti.

Nájemné ze slušného obydlí představuje už hodnotu jednoho důchodu.

Osobní vlastnictví může být užito k financování stáří mnoha způsoby; pravidelnými výnosy, běžným prodejem – a nově i ‚předprodejem‘ s různě nastavenými podmínkami dalšího užívání.

Nechce-li třeba postarší vlastník opustit dům nebo byt, na který je zvyklý, může užít podmíněčný prodej – s tím, že část výnosu bude užita ke zpětnému doživotnímu nájmu. Nejruznější formy *prodeju s dodatky*, jistě notářskými smlouvami jsou zvláště vhodné pro bezdětné.

Tento rozumný, u nás zatím málo známý způsob, se v budoucnu rozšíří.

V zámoří se osvědčuje i výjimka ze stavebních pravidel – povolování menších soběstačných příbytků na běžném pozemku za rodinným domem, určených pro prarodiče v dosahu péče (na způsob někdejších výměnků).

Přístavba později zhodnocuje celou nemovitost, ať je či není zapotřebí.

Vlastnictví bývá u nás spojeno s držením a užíváním do poslední chvíle a odcházející zanechávají mnohdy velké majetky dědicům, kteří si je nezasluhují nebo je nepotřebují.

Mezi důchody a příjmy z vlastnictví je zásadní rozdíl.

Důchodové platby a příjmy z ‚předprodaných‘ nemovitostí jsou dočasné, zatímco předávaný majetek umožňuje dědicům trvale bezpracný život

Stáří si představujeme v kulisách přítomnosti. Přispívají k tomu i zavádějící ‚přesné‘ kalkulace plateb pro období vzdálené desítky let.

Na odpočinek půjdeme v úplně jiných podmínkách a naše situace nebude záležet na výpočtech, ale *na momentálním stavu země*.

Důchody oslabované nejistou valorizací s nivelizujícím přerozdělováním, ve vzdálenější budoucnosti (při nemožnosti aplikovat princip zásluhovosti) splynou s jinými podporami *na základní úrovni zaručené státem* (str. 58).

‚Novodobí‘ starší, propojení internetem si pravděpodobně časem založí stranu vlastních zájmů, která početností rozvrátí politické poměry (str. 52). Nepřátelské postoje ostatních může zmírnit časová úvaha:

Ti, kteří mají před sebou méně času si zaslouží více ohledů.

Zkracování telomer a přibývání chyb v každém dalším kole buněčné přestavby je kumulativní proces a *celkový počet cyklů* nelze změnit.

Rozpětí cyklů ale můžeme ovlivnit (např. pohodou a střídmostí).

Přetrvávající *zájem* čas prodlužuje; prázdnota a bezcílnost zkracuje.

Nejšťastněji pokračují muži a ženy s bohatým duševním životem.

EGO

Dobry život vyplývá z rozumného vyvažování přání a možností.

Zvládnuté ego působí jako kotva, která jistí, ale umožňuje pohyb.

Dominantní ego znemožňuje soužití, pokřivuje skutečnost a je protipólem myšlení, s jediným pozitivním efektem – patologické sebezprosazování motivuje a pohání.

Nezvládnuté ego je nejzřejmější v postoji k vlastním selháním – tendenci ‚vysvětlovat‘, popírat a obhajovat zřejmé chyby.

Egocentrismus představuje civilizační regresi, ale egoisté bývají úspěšní, protože, na rozdíl od ostatních, mají na něčem opravdu silný zájem (na sobě). Psychiatři neradi pracují s jedinci s *nevýrazným* egem.

Předvídatelnost primitivního nutkání tvoří pevný základ osobnosti.

Sobectví není jen postoj jedince; v horších časech se budou vymezovat proti zbytku světa *rodiny a jiné semknuté skupiny*.

Pro muže bylo v primitivnějších dobách sebevědomé *ego* výhodou.

Matkám výrazné ego neprosplávalo nikdy. Tradiční předností žen bývala rozumnost a umírněnost.

Mužské ego se v posledních desetiletích zklidnilo a projevů agresivity a bezohlednosti ubývá, i protože nespokojení muži *prostě odchází*.

Ženské ego ale jako by se modelovalo na těch nejhorších z mužů.

Harmonické soužití dnes nejvíce ohrožují ženy

svéhlavostí bez myšlení.

EKOLOGIE

Ekologie prošla stadiem nevinnosti s rozumnými snahami ochránit přírodu před ničením a znečišťováním. Další generace byly už infiltrovány komerčními zájmy prosazujícími zatěžující projekty (obnovitelné zdroje, povinné parametry a zvláště ‚boj‘ s kolísáním klimatu).

Nepřátelství ekologů k lidem, kteří nesdíleli stejný názor na globální oteplení připomíná středověkou nenávisť ‚správně věřících‘ k jinověrcům.

Pravděpodobnější a nebezpečnější možnost *ochlazení* je ignorována, přestože nepravidelné aktivity slunce, prach z výbuchu větší sopky nebo náraz malého asteroidu by mohly způsobit mnohem větší změnu teplot mnohem rychleji.

Období ochlazení se v historii vždy vyznačovala útlumem veškerých aktivit, neúrodou a devastujícími válkami o příznivější prostory.

Ochlazování ale není tak komerčně využitelné jako oteplování.

Analogií klimatických změn jsou ‚rychlejší‘ změny počasí, u kterého přijímáme bez znepokojení *střídání, tendenci k vyrovnávání – a neklid.*

Odoláme-li zavádějícím ‚vědeckým‘ vysvětlením, dospějeme promyšlením snadno dohledatelných údajů k jednoduchým závěrům:

Změny teplot zůstávají v rozmezí dlouhodobých cyklů.

Kladné efekty převažují.

Přírodní síly mají mnohem větší vliv než lidské aktivity (str. 45).

Iracionálním obavám může čelit jen jasné myšlení, a protože není dáno všem, nezbyvá než trpělivě opakovat:

- Zveličování údajného ohrožení je v zájmu ‚ochranářského‘ průmyslu.
- Financování vědeckých institucí také závisí na generování hrozeb.
- Ke kolísání teplot *přesahujícímu* dnešní hodnoty dochází jak dokládají vrty v ledovcích i bez lidského přispění už statisíce let.

Pod vlivem soustavné propagandy se Západ obává ekologických katastrof a nedůvěřuje věcem, kterým nerozumí (atomové elektrárny, těžba z břidlic, genetické manipulace). Pragmatičtější Asie vidí realisticky daleko větší nebezpečí ve zmutovaných rychle roznášených *kapénkových infekcích*.

Ekologismus klade důraz na *neměnnost*. Opakem přesvědčení o bezmoci přírody (a potřeby vytvářet pro ni optimální podmínky) je víra ve spontánnost živých forem, vyplňujících dravě každou novou příležitost.

Dobrovolný odchod z měst bývá motivován snahami o únik ze shonu a stresu k volnějšímu životnímu stylu. Návrat k přírodě neznamená jen více času venku. *Volný čas* je sám o sobě návratem k přirozenému stavu.

Na stav životního prostředí reagujeme nesmírně nákladnými projekty. *Zhoršování duševního prostředí* ignorujeme, přestože špatná nálada a nuda ovlivňují kvalitu života více než nadsazené normy emisí.

Kultura zahrnuje duševní nadstavbu a všechny její projevy, je návodem k životu, projevem svébytnosti, i dokladem vzepětí národa.

Kultura je naše nejvíce zanedbávané, duševní 'životní prostředí'.

Pocity sounáležitosti vycházejí ze společných zkušeností a sdílené historie, kultury a zábavy. Národ je skupina lidí, kteří myslí – i nemyslí – podobně. Malý národ se může zviditelnit dočasně ve sportu a trvale v kultuře.

Pouze duševní složku můžeme rozvíjet větší měrou.

EMPATIE

Schopnost odvozovat z drobných náznaků stavy a postoje druhých a *dolaďovat se* vychází ze zkušeností, všímavosti a ‚napojení‘.

Člověka nepolidštila práce, ale schopnost (zvláště žen) vcit'ovat se.

Citlivost má dvě podoby: kladné vcit'ování – a negativní přecitlivělost.

Nemusíme být emocionálně založení, abychom si dokázali představit situaci jiných ze znalostí jejich povahy a okolností.

Vmýšlení rozeznává nejen stavy, ale i příčiny a možnosti.

Vyžaduje všímavost a návyk uvažování ve variantách, ale na rozdíl od vcit'ování není podmíněné vrozenými dispozicemi.

Vmýšlení má větší praktický záběr než vcit'ování.

Největší prostor ke zlepšení, bez přídavných nákladů, nabízí v našich krajích program přechodu na *vstřícný přístup* ke klientům, zákazníkům a občanům, kterýž je už úspěšně realizován ve vyspělejších zemích.

Nejde jen o zdvořilost, ale o *předvídaní a domýšlení* potřeb druhé strany a zjednodušování a zpříjemňování procedur.

‚Uživatelům přátelské prostředí‘ vyžadující vmýšlení, ohleduplnost a trochu velkorysosti dokládá civilizační úroveň různých národů.

ETIKA

Proces, který zahrnuje úplný výčet alternativ v první fázi *nevychodí*.

Při probírání různých možností (např. jak zbohatnout) narazíme občas na výhodné – ale neetické či přímo kriminální příležitosti.

Prozíravé státy snad udržují týmy jejichž úkolem je promýšlet nepřipustné scénáře, např. šíření selektivních nemocí, radikální způsoby řešení nepřizpůsobivosti, vyostření antagonismů jakéhokoli druhu apod.

Idealistická mravní etika se ale liší od praktické etiky jednání.

Tak třeba Čína s tradicí medicíny, armádou vědců a *bez našich extrémních etických zábran* se brzy stane farmaceutickou velmocí.

Nejspíš už vyvíjí skvělé nové léky, které budou odzkoušeny v rozumné míře a užívány *mimo* západní svět. Bylo by *etické* zabraňovat našim těžce nemocným v přístupu k těmto (neschváleným) prostředkům?

Potenciál posilování vybraných znaků záměrným mnohokrát opakovaným křížením je zřejmý z velikosti, tvarů a *specifických vlastností* zvířat (např. psů). Program záměrné *lidské* diverzifikace bychom ale považovali jen za námět pro sci-fi.

Pro obrovské praktické výhody už může být *účelová diverzifikace* lidí testována v asijských zemích bez *etických* zábran.

EVROPSKÁ UNIE

Evropská unie, největší projekt vrcholných administrátorů bez zkušeností s vytvářením užitečných hodnot, realizuje ideály, kterým nelze nic vytknout – snad jen chybějící myšlení v alternativách (zvláště v těch nepříznivých) sklony k přidávání složitosti, a naivní víru v kolektivismus a modelové chování jedinců i národů.

EU je monumentální příklad selhání nepraktických paměťových typů. Úředníci, politici a finančníci se snaží uřídit samohybný kolos regulacemi a proklamacemi, přičemž *trvalou funkčnost a výnosnost hospodářství* jaksi automaticky předpokládají (většina eurokomisařů jsou právníci).

Problémy řeší přesouváním peněz a intervencemi, aniž by pochopili, že:

Zadlužování není příčinou, ale důsledkem neúspěchu.

Odklon od EU nepopírá myšlenku sblížení Evropy. Je snahou národních států o záchranu před krizí, ke které unie, vedená nepraktickou a necitlivou administrativou, směřuje.

Zprůměrovat můžeme různou míru stejného jevu, ne různé jevy.

Koncept unie vychází nejen ze *zprůměrování různého*, ale z idealistického předpokladu *stejnosti na nadprůměrné úrovni*.

Obyvatelé evropských zemí se liší ve schopnostech, v postoji k práci, v sebekázi a morálce, ale především v míře *loajality* k ostatním.

Naši úspěšní sousedé nevycházejí v testech jako nejvzdělanější. Jsou spíše důkladní, důslední a věcní. Postupy opsané od Němců a ještě rozšířené a zpřísněné horlivostí místních politiků *ve snaze vykazat činnost* se nehodí pro méně pracovitě a ukázněné země.

Změnit postoje jedinců není snadné a skupiny, národy a etnika mají ještě větší setrvačnost. Myslicích bude vždy méně než nemyslicích.

Jejich vliv na svět je však mnohem významnější.

Univerzalita myšlení je nevyužitým konvergentním faktorem EU.

EVROPSKÝ ÚTLUM

Obavy z nedobrého směřování Evropy má většina z nás. Uvážíme-li však, že korekce obstarávaly v minulosti války, není alternativa krize vedoucí ke *katarzi a novému uspořádání* bez ztrát na životech tak zlá.

Velké celky zanikají častěji vlastním rozkladem než útoky zvenčí. Přibývá složitosti a úředních procedur, rostou podpůrné a druhotné výdaje, sílí vliv skupin prosazujících své zájmy na úkor celku, stát ztrácí autoritu, klesá hodnota peněz, upadá pracovitost, roste nekázeň, slábnou rodinné vazby a zvyšuje se zadluženost. Segment druhotných a parazitických činností narůstá na úkor práce, která poctivě vytváří užitečné hodnoty.

Ke zhroucení dochází náhle – krátce po neúspěšnější fázi. Nelze-li vývoji zabránit, je namísto promýšlet další kroky.

Slábnutí změkčilé Evropské unie, jejíž jsme součástí v lepším i horším není způsobeno potížemi jinde ve světě a nelze je srovnávat s problémy stále životaschopných Spojených států.

Pokles kupní síly peněz a rostoucí nezaměstnanost leckde vyvolají nepřátelské akce namířené proti vládě. Přitvrdit, jako v minulosti by vedlo k politickým i pouličním prohrám a oslabení pozice státu.

Na rozdíl od vládnoucích garnitur z dob totality, které lpěly na moci z existenčních důvodů, dnešní vlády v případě občanského tlaku prostě jen odstoupí a zanechají za sebou prázdno.

Jako potřebuje ztrácející armáda *plán k ústupu do udržitelných pozic*, potřebuje Evropská unie plán ústupu na skromnější úroveň, s důrazem na větší místní soběstačnost a nemateriální složky kvality života.

Změny, ke kterým jsme nepřistoupili v konjunktuře, nám vnutí krize.

EXPORT / IMPORT

Každá země vyprodukuje hodnoty, které zčásti užije a zčásti prodá do světa, odkud pak nakupuje, co sama nemá nebo neumí.

Pro úspěch země je rozhodující příjem z exportů v jakékoli tvrdé měně. Snahy vlád o zvýšení vývozu zatím nesouvisí s nedostatkem valut k zaplacení životně důležitých dovozů, ale s primitivní představou rozšiřování výroby k udržení politicky citlivé zaměstnanosti.

Zaměstnanost není ukazatelem hospodářské výkonnosti.

Země s plnou zaměstnaností nemusí prosperovat, zatímco jinde podnikavá menšina s nápady ‚uživí‘ i mnoho nepracujících. Ještě nedávno záležel úspěch země na početné skupině kvalifikovaných pracovníků.

V novém světě lze miliony zaměstnanců nahradit jinými jinde.

V globálním uspořádání nejsou zaměstnanecké kvality zvláštní výhodou.

Úspěch země závisí na malém počtu jedinců s iniciativou a nápady.

V uzavřených systémech bývá úspěch jednoho na úkor druhého (vzestup firmy přivodí pokles u konkurence). Vynalézavé myšlení nepřesouvá, ale vytváří nové hodnoty a obohacuje všechny (např. nápad mobilů).

Menší vlastní exporty a větší ‚exporty‘ *na objednávku zvenčí* jsou stejně přínosné. Liší se jen pravděpodobností pokračování.

Evropa přestává vytvářet hodnoty a předstírá činnosti. Co bude moci za pár let nabídnout dynamičtějším světu, a čím zaplatí za vše, co potřebuje zvenčí? ... Nejspíš přetrvá zájem o německé strojírenství, švýcarská farmaceutika, francouzské a italské značkové výrobky, a vzrostou i výnosy z turistického a zábavního průmyslu a z rozprodávání realit cizincům.

Příjem z klesajících exportů ale nepostačí na suroviny, potraviny, paliva a úroky z dluhů, a na jedinečné věci odjinud.

Nedostatek valut, jaký jsme zakoušeli za komunistů si lze těžko představit v rozsahu většiny Evropy. Trh je však neúprosný a kdo nedokáže prodat něco svého světu nebude mít čím světu zaplatit.

FEMINISMUS

je dokladem vítězství ideologie nad myšlením, přání nad realitou, ambicemi nad schopnostmi, a akčnosti nad rozumností.

Opakem feminismu není konspirace mužů, ale kouzlo ženskosti.

Segregací rodů a vyvoláváním genderového antagonismu se ženské hnutí ocitá až na hraně zákona. Největší škodu ale způsobuje samotným ženám.

Krátkodobé zisky se obracejí v trvalé ztráty.

Pro příliš chráněné a zvýhodňované nepředvídatelné bytosti bude v horších časech stále obtížnější nalézt zaměstnání – i partnery k založení rodiny.

Antikoncepční pilulka pro muže (str. 2) s delším obdobím ‚odblokování‘ v budoucnu omezí i dnes časté *neplánované* otcovství a soužití ze závazku.

Nový program ženského hnutí, s důrazem na rozvoj myšlení pro budoucí úbytek *repetitivní* duševní práce a na *renezací ženskosti* by byl záslužným přínosem zatím chybějící vůdčí osobnosti.

Ideologie nabízející ženám představy všemohoucnosti a vysvětlující jejich nezdary a frustrace nepřejícností mužů, narušuje nedokonalý, ale donedávna funkční párový svět, který potřebují matky pro své děti.

Achillovou patou tvrdého feminismu je měkké mateřství.

Muži moderní svět větší měrou vytvořili, provozují a stále zlepšují.

Společnost se ale už dlouho posouvá k měkkým ženským principům.

Tradičními mužskými vlastnostmi bývala odvaha k boji – i podnikání.

Ženské vlastnosti vyplývají z mateřství a jsou spíše: důraz na jistoty, neochota ke změnám, opatrnost a setrvačnost.

Pečovatelství připomíná ‚měkký‘ matriarchát, který nás ochraňuje a obstarává *podle svých představ* naše potřeby. Hodnoty k přerozdělování však musí být nejprve vytvořeny mužským přístupem.

Párové uspořádání, které nebylo dokonalé, ale fungovalo, rozvrátily ženy, když nedomyslely následky zdánlivých zisků. Muži už necítí odpovědnost za své samostatné družky a nikdy se jim nedařilo lépe.

Opakem opatrné pozvolné evoluce jsou změny iniciované ideologií.

V posledních dvou generacích se ženy změnilly více než muži. Své rovné příležitosti příliš nevyužívají a na náročnějších postech, např. v politice, překvapivě často selhávají. Ambice a vzdělání *bez myšlení* nestačí.

Párové uspořádání je dnes ohrožováno především projevy nemyšlení; vyhraněnými názory, nepřizpůsobivostí a konfliktními postoji.

Kontraproduktivní jsou i snahy o prosazení jednotného *právního prostředí* do rodin, s cílem definovat podobu vztahů, které se formují přirozeně a pokaždé jinak.

Zpřísnování pravidel, při ubývajícím zájmu o celoživotní závazky, snižuje už tak klesající zájem o soužití.

Také každý ‚vítězný‘ nepřátelský rozvod odrazuje muže a ubírá ostatním ženám šanci na rodinu.

Návrat k příjemné a rozumné ženskosti snad ještě může odvrátit rozpad párového světa, který ženy potřebují z praktických důvodů i ze srdce.

Na rozdíl od pomíjivého vzhledu *duševní složka ženskosti* nestárne. Vmyšlení, doladování, hravost a zábavnost vychází z hlavy.

„Ženskost‘ má blíže k trvalému rozumu než k pomíjivé kráse.“

GLOBALIZACE

Vyvádění výroby do levných zemí bylo zpočátku nesmírně výnosné.

V první fázi Západ tento proces inicioval, financoval a řídil.

Ve druhé ztratil kontrolu a na nákupy z dovozů si začal půjčovat.

Globalizace zlikvidovala celé segmenty místního průmyslu a umožnila vzestup ‚jiných‘ civilizací.

Otevřená soutěž na světovém trhu vzbuzuje kladné představy, dokud neuvážíme, kdo bude silít a kdo oslabovat.

V důsledku nedomyšlené globalizace je Evropa závislá na dovozech, které si při klesajících příjmech z vlastních exportů, nebude moci dovolit.

Na rozdíl od nejasných scénářů budoucnosti bylo možné následky globalizace předem domyslet až do důsledků, k nimž se teprve blížíme.

Země, které se nedokáží prosadit na světových trzích zavrhnou globalizaci, ze které se stala obchodní *válka o umístování nadvýroby* a přejdou do opačného extrému – ochrany národních zájmů a pracovních míst.

Zatímco globalizace rozdílly mezi různě produktivními státy prohlubuje a zvyšuje nejistotu, místní soběstačnost má stabilizující efekt.

Nedostatek tvrdých měn na placení dovozů povede k oživení domácí výroby, která bude mnohdy horší a dražší, ale opatří zemi v pravé chvíli jasnou vizi obnovy a na přechodnou dobu i více pracovních míst.

Evropská unie – bez efektů globalizace – mohla prosperovat.

Jihovýchodní Asie by bez globalizace zůstala bezvýznamnou.

KRIZE

Krise postihne všechny evropské země podobně, ale rozdílnou měrou.

Reakce na nedostatek (resp. vysoký kurz) valut a pokles životní úrovně budou různé; od semknutí k chaosu, od rezignace k vzepětí vůle, od krajní levice po krajní pravici.

Po zhoršení očekáváme zlepšení.

Trvale udržitelný stav nepředpokládá vzestup. Stabilitu může zajistit jen *sestup na udržitelnou úroveň* a menší závislost na okolním světě.

Hlavní příčinou slábnutí Evropské unie je ztráta konkurenceschopnosti. Konkurence uvnitř země se liší od konkurence zvenčí. Soutěž místních firem hospodářství ozdravuje; soutěž s účinnějšími cizími celky oslabuje.

Nové uspořádání s důrazem na kvalitu života, může nakonec přinést větší spokojenost než vidina větších příjmů při extrémním vypětí v nerovné obchodní válce s výkonnějšími zeměmi.

Krise bude považována za selhání Evropské unie. Globalizace, která způsobila více škod než neobratné slučování nebyla přitom dílem státníků; vymkla se z rukou podnikatelům a obchodníkům. Kdyby unie neexistovala stejné země by podlehly svodům velkých počátečních zisků jednotlivě.

Integrovaná Evropa s volným pohybem lidí i zboží (se společnou měnou i bez ní) by při všech nedostatcích mohla uspět, kdyby *vydělávala*.

HORŠÍ ČASY

V období krize vzroste riziko napadení všeho druhu i extrémního jednání. K ‚ideologickému‘ terorismu přibudou destruktivní akce desorientovaných jedinců z duchovně prázdné a bezcílné generace.

Úplná ochrana osob není reálná. Vzájemně se mohou jistit jen skupiny počínaje páry, přes rodinu a okruh známých, až po místní komunitu. Jinak zbývá vlastní ‚opevnění a ozbrojení‘ – nebo předání větších pravomocí policii a armádě, včetně zásahů do našeho soukromí.

Větší bezpečí – a ochranu osobních svobod *nelze* požadovat současně. Ubývání práce dočasně ustane už v prvním roce útlumu, kdy v důsledku nedostatku valut vymizí zboží z dovozu a v oblasti ‚malého‘ podnikání se otevrou nové příležitosti, vyžadující jen jednoduchý nápad a iniciativu. Prázdných objektů a nevytížených pracovníků bude dost a bezradný státní aparát se neodvážá vměšovat do jakýchkoli podnikatelských iniciativ.

Nouze postihne nejvíce jednotlivé osoby bez práce v městských bytech, a nejméně rodiny v domech se zahradou, s minimálními náklady na údržbu a topením dřevem z okolí.

Dvojice s jedním příjmem nebo na dvou podporách se častěji sestěhují, a mladí se dočasně vrátí domů k rodičům.

HROZBY

Osobní ostražitost bývala evolučně výhodná.

Dnes *obavy* přejímáme od jiných a bez myšlení šíříme dál.

Vzestup *islámu*, s jednoznačnými návody a přesvědčivým ‚vysvětlením‘ neutěšené situace (vinou nepřátel pravé víry) se zdá nezadržitelný.

Pro nastupující generaci líných a svévolných mladých mužů *s přístupem k internetu*, ale nebude snadné dodržovat přísná pravidla středověké víry; osobní odříkání, dodržování příkazů a podřízenost autoritě starších.

Jiná generace nejspíš úplně změní situaci.

(Velká cílená agrese proti Západnímu světu je předem vyloučena vědomím snadné zranitelnosti nedotknutelných center víry.)

Čínu zpomalí vlastní problémy – generace jedináčků podporující dvojice postarších rodičů a rostoucí výdaje, ne na dobytí světa, ale na obranu.

Oblast Východočínského moře, do které spadá průmyslové pobřeží Číny, dvojí Korea, Japonsko a Tchaj-wan je dnes centrem světové výroby.

Blížkost zdánlivě podobných, ale ve skutečnosti nesourodých zemí, s historickými rozpory a nároky na pobřežní vody – a současně konkurentů na globálních trzích, činí z této oblasti místo potenciální střetů.

V našich představách Čína ohrožuje Západ. Ve skutečnosti má dost starostí se svými sousedy na východě (Japonsko, Korea, Tchaj-wan), na severu (Rusko) a na jihu (Indie).

Rusko se 150 miliony nepříliš výkonných obyvatel pokračuje jen díky příjmům z nerostného bohatství. Dnes hraje ‚zlého muže‘ Evropy...

Osvědčeným scénářem hospodářsky neúspěšných, ale nadměrně vyzbrojených států je vzbuzovat obavy okolních mírumilovných celků a časem směnít příslib ‚umírnění‘ za nepoměrné výhody.

Konfliktní nastavení je nepříjemné, ale mnohem nebezpečnější by bylo *polepšené* Rusko začleněné do Evropy, kterou by ve vzdálené budoucnosti mohlo zatáhnout do konfliktů na svých sibiřských hranicích.

Spojeným státům vděčí Evropa za vítězství nad fašismem i komunismem. Dnes tato jedinečná velmoc upouští od svých dlouhodobých snah udržovat ve světě pořádek; někdy neobratně, ale vždy bez pokusů o územní expanzi.

Ke škodě západního světa se stahuje do izolace, umožněné silou dolaru, soběstačností i energetickou nezávislostí (díky pohotovému těžbě z břidlic). Většímu úspěchu USA brání přebujelý právní systém, nešťastná skladba obyvatelstva a zátěž předražených profesí.

INDIVIDUALIZACE

Hospodářské zlepšení země vyžaduje dlouhodobé úsilí a velké investice.

Program *pružnějšího přístupu* spočívající v *odlišování různých situací a respektování různých přání a potřeb občanů*, který bude ve vypjatějších časech vnucen ohroženými politiky státní správě nevyžaduje žádné výdaje.

Individualní přístup s nabídkami ‚na míru‘ jednotlivým voličům začnou užívat také politické strany (str. 55).

Individualizace je ale především program, nabízející řadu nových podnikatelských příležitostí – při současném zlepšování kvality života.

Moderní technologie umožňuje *individualizaci* bez podstatného zvýšení ceny a oblast služeb ‚na přání‘ je chráněna od konkurence ze zahraničí.

INFLACE

Nárůst inflace nevzbuzuje obavy ekonomů, kteří vyhodnocují vcelku příznivá čísla, ale opomíjejí možnost zvratu z ‚jiných‘ důvodů, nebo úplně bez důvodu a *bez ohledu na momentální situaci*.

Změna postoje od spoření k překotnému utrácení může být při vzrůstající nejistotě vyvolána třeba zprávou o sročení před malou zahraniční bankou nebo zachycením zvýšených výběrů dobře informovaných osob.

Ve snaze o *jakékoli* využití peněz se vyprázdní i sklady dříve špatně prodejného zboží a vykoupí se i dříve neprodejné reality (str. 4).

Stoupající výdaje sociálně štedrých zemí, při klesajících příjmech, nelze trvale řešit přesuny peněz z jedné kapsy do druhé, ani půjčkami zvenčí. Zbývá *uskromnění a ubírání všem*, nejlépe poměrně spravedlivou inflací.

Inflaci může vyvolat nárůst platů (a cen) nebo přidávání peněz státem.

Nezmiňovanou možností je *přibývání peněz z vybíraných úspor*.

Kvantitativní uvolňování přidává prostředky bankám, které už teď nevědí, co s nimi a peníze ponejvíce jen spekulativně přesouvají. Vyšší výběry by přidaly peníze ‚zdola‘ přímo lidem, včetně motivace je rychle užít.

- 1 Plíživou inflaci do 3 % ročně příliš nevnímáme.
- 2 Po přesazení asi 5 % už dochází k výběrům úspor, nákupům realit a jiných trvalých hodnot, a k užívání inflačního indexu.
- 3 Řízená inflace ve vyšších jednociferných číslech, vyžaduje od státu (rezervní banky) *striktně* nepřekročení vyhlášeného limitu.

Většina obyvatel bez větších finančních rezerv by pozvolnému vzestupu cen přivykla a erozi nadměrných úspor bohatších uvítala.

Zvýšená inflace vzbuzuje obavy, ale pokud nepřesáhne přijatelnou mez, je širokým rozložením v účincích i čase méně bolestivá než dramatické ‚skokové úpravy‘ – a má i řadu kladných efektů:

Doplňuje poměrně spravedlivě (a bez nutnosti výběru) daně.
Stimuluje spotřebu a tím také produkci, větším užíváním úspor.
Relativní pokles ceny práce zvyšuje šance na zaměstnání.
Slábnoucí měna napomáhá exportům.
Zdražení dovozů vede k otevírání místních provozů.
Nárůst cen nemovitostí oživuje stavební průmysl.
Nominální činže a fixní platby relativně klesají.
Klesá i zátěž výkupu energie z alternativních zdrojů.
Splácení půjček je levnější.
Ke změnám dochází nenápadně, postupně a plynule.

Nepříjemný je jen pokles kupní síly úspor. Uvážíme-li však, že odložených peněz je mnohem více než dostupných hodnot, jeví se vše jinak:

Žádoucí nejsou příliš velké dluhy, ale ani příliš velké úspory.

Bystřejší osoby mohou inflaci i ziskat; např. včasným přibráním půjček a hypoték s fixací úroků na co nejdélší dobu od neprozíravých bank.

V případě nedostačujících příjmů státu a slábnoucích zdrojů zůstává vyšší inflace jediným účinným prostředkem k zajištění běžného provozu země, nápravě nerovnováhy mezi penězi a hodnotami a k povzbuzení spotřeby.

Inflace z výběru úspor je efektivnější, ale rizikovější než z iniciativy státu.

JAZYKY

Dostupnost programů rozeznávajících řeč povede brzy k rozšíření přístrojů ovládaných hlasem, ale ještě důležitěji *schopných zápisu mluveného slova.*

Zvýší se podstatně účinnost všech oborů, ve kterých vedení záznamů zabírá více času než samotné úkony (např. zdravotnictví).

Zajímavým vedlejším efektem bude nezbytnost ‚předmýšlet‘ a pečlivěji formulovat věty.

Možnost instantního překládání *z hlasu do hlasu* uvede na trh novou generaci mobilů (napojených na velký centrální počítač). Domluvíme se ihned – a cizí jazyky přitom užíváním postupně pochytíme.

Řeč byla douho pouhým nástrojem komunikace; až v 19. století se od mateřského jazyka počala odvozovat národní identita.

Národ je skupina lidí, kteří se nenaučili jiný jazyk.

V novém světě už přestává být jazyk indikátorem sounáležitosti. Stejně socioekonomické nebo profesní skupiny, kdekoli ve světě, mají dnes blíže k sobě než k většině s níž sdílejí zemi a jazyk, ne však postoje, priority, hodnoty a životní styl.

Sounáležitost z podobného vidění světa, existuje i ve skupině spřízněné myšlením; s racionálním, ale vlídným postojem k životu.

JINÉ SKUPINY

Technicky náročnější svět klade stále vyšší nároky na intelekt i vůli.

Etnika, která nedokáže udržet krok se světem, nemohou svoji neschopnost otevřeně přiznat a nezbývá jim než novoty zatratit a zůstat u svých nesrovnatelných fundamentálních hodnot.

Preference neměnnosti je zástupný program, který důrazem na tradice zakrývá rostoucí propast mezi dynamikou úspěšnějších zemí a stagnací neadaptabilních celků. Předpokládáme, že zaostalost je důsledkem zastaralých režimů. Nabízí se i opačné vysvětlení: Z neschopnosti a lenosti vyplývá *stagnace*, které vyhovuje neměnné uspořádání.

Neúspěšné skupiny žijí ve stavu *trvalé frustrace* ze své nemohoucnosti a s pocity křivdy přičítané všem, kterým se daří lépe.

Etnika neschopná vytvářet směřitelné hodnoty budou vždy záviset na pomoci zvenčí. Jako musíme nést břemeno méně schopných spoluobčanů, musí svět nést břemeno méně schopných národů. Může si ale stanovit za jakých podmínek. (Nezvyšování počtu je ‚nekorrektní‘.)

U problémových skupin zdůrazňujeme potřebu vzdělání, aniž bychom vzali v úvahu nevhodnost tradičního vyučování (s důrazem na opakování) pro osoby se *slabší vrozenou pamětí* (str. 9).

Potenciál výukových programů (str. 52), které by zohlednily jiné nastavení a rozdílné potřeby ‚nepřízpůsobivých‘ etnik zatím nikdo nepodchytil.

Nezvládnutelný počet potomků bývá vysvětlován z jedné strany láskou k dětem a ze druhé útokem na sociální systém. Existuje i jiný náhled:

Nezodpovědné rodičovství je důsledkem nedostatku sebekázně.

Problémy, se kterými si dnes nevíme rady může vyřešit budoucí vývoj; např. dostupnost dlouhodobé antikoncepční pilulky pro muže (str. 2).

Také zvýhodněná dobrovolná zdrženlivost potenciálních matek by mohla v jediné generaci omezit disproportční nárůst jakékoli skupiny (str. 48).

KATARZE

Katarze je fáze vyhrocení, zúčtování, poučení – a zásadních změn.

Krise postihne propojené evropské země naráz. Ty silnější s exportními příjmy se jen uskromní, ale slabší klesnou až na úroveň nouzového stavu; začne vypínat proud, nepoteče teplá voda a pak už žádná a vymizí nebo velmi podraží zboží z dovozů, včetně některých potravin.

Poprvé v historii nebudou neúspěšné země vykořisťovány, ale ignorovány.

Zaskočené úřady práce nedokáže zvládnout náhlý nárůst propuštěných, zatímco zaměstnavatelé se stáhnou do zajištěného soukromí.

První pozitivní odezvou na novou situaci bude drobné podnikání čilejšími jedinci, zaměřené na naléhavé potřeby a výpadky zboží z dovozu,

a financované (v období znejistění bank) převážně z vlastních zdrojů.

Živé a neživé se liší pohybem. Funkční a odstavené podniky se také liší jen pohybem. Pud sebezáchovy nás nutí pokračovat v dýchání.

Ekonomika nemá pud sebezáchovy.

Útlum v Evropě nezničí majetek ani životy. Předčasně ohlašované konce krize ale otupí víru ve změnu. Optimismus rozjíždí, pesimismus zastavuje. Rozdíly mezi přístupem s důvěrou a nedůvěrou ve smysl počínání jsou zásadní. Vzestup vyžaduje nejen věrohodný program vzbuzující naději, ale i změny uspořádání, které by napříště vyloučily podobné problémy. Některé faktory nejsou vyčísitelné, ale mají jasné znaménko.

Živou vodou lidského snažení je víra v pokračování.

KOMUNISMUS

Komunismu uškodilo načasování do éry chudoby a válek ve 20. století.

Kdyby byl navržen až dnes, viděli bychom v něm světlé zítřky lidstva. Největší škody způsobil komunismu lidský faktor; malicherné omezování osobní iniciativy, které nebylo přínosem pro režim, ale projevem potřeby mnoha neschopných jedinců *vykazovat činnost a oddanost*.

V období krize mohou komunisté s podporou zchudlých, bezradných a starších (kterým skromnější, ale bezstarostné časy splývají s mládím), získat *demokraticky* na jedno období vládu.

Po třech dekádách pohodlné pasivity by ale radikální změny nepřišly vhod dnešnímu vedení a marxismus by se odlišil od socialismu jen prosazováním populistických opatření

bez opatrnických průtahů a kompromisů.

Kromě ‚dluhové amnestie‘, která by umožnila nový začátek milionu nejchudších, zastropování ‚nemorálních‘ příjmů některých profesí a činností a ‚spravedlivých‘ kontrolovaných nájmu, by se většina dalších kroků (při omezených možnostech) asi shodovala s programem jiných stran (str. 44).

Znárodnění by tentokrát nikomu neprospělo. Výrobní prostředky *bez nápadu využití* jsou spíše břemenem. Velké příjmy dnes pochází z podílů na různých transakcích a výnosů realit.

Vykořisťování se přesunulo do nevýrobní sféry.

Příštím cílem hněvu lidu nebudou podnikatelé opatřující pracovní místa, ale rodiny s dědičnými příjmy, spekulanti a rentiéři, kteří ubírají ostatním, aniž by vytvářeli nějaké hodnoty.

Upevnění komunismu bez mocenského patronátu Sovětského svazu, který nás navíc po mnoho let podporoval dodávkami levných surovin a odběrem neomezeného množství často nevalného zboží, tentokrát *nehrozí*.

Lenin by doporučil straně ‚v nepříznivých časech nepřebírat vládu‘.

KONFLIKTY

Budoucí konflikty se obejdou bez přímé účasti vojska i bez potřeby výrobní základny, dodávající tisíce letadel a tanků.

Místo bojů se jen porovnají parametry ‚chytrých‘ zbraňových systémů.

Střetnou se výzkumná centra a nejvýš dálkově řízené prostředky.

Tuto úvahu ale může zvrátit různá úroveň *odhodlání*.

V západní civilizaci je bojovnost minimální.

Ve vztahovačné Asii *při odvetě za domnělou urážku* může být vysoká a v nevyzpytatelném světě náboženského fanatismu až hroživá.

Konflikty mohou vyvolat i předem porážení.

Poslední dobou slyšíme o nových formách válek. Jako u nových forem ekologických hrozeb je na místě uvážít, jakým komerčním a politickým zájmům tyto informace prospívají.

Kyberútoky působí skrytě a neohrožují přímo životy; o to více lákají k rychlému odzkoušení. Mnohem větší nebezpečí představují programy připravované trpělivě v utajení – a spuštěné až v pravou chvíli náraz.

Sklony k napadání našťestí ubývají s prosperitou. Zemím s nejpokročilejší technologií se vede dobře a o žádné problémy nestojí. Ničivé kyberútoky by samy nezahájily a s napadením by si (po prvních ztrátách) poradily.

Hybridní válka bývá zmiňována v souvislosti s Ukrajinou, smutnou nejslovanštější zemí. (Z oblasti mezi Dněprem a Dněstrem pocházíme i my).

Ve sporech o území obvykle jedna skupina argumentuje formálním uspořádáním a druhá vůlí většiny obyvatel (závažnější z hlediska demokracie).

Těžko řešitelné situace někdy *nepředstavují problém – jen výdaj*.

(S trochou velkorysosti mohlo Rusko nabídnout za autonomii proruských oblastí dlouhodobé dodávky plynu zdarma a dosáhnout svých cílů bez ztráty důvěry Západu a bez hlubokého ekonomického propadu.)

LOGIKA

Pocity obvykle vedou ke správným závěrům v principu, ale nepřispívají k praktickým řešením v podrobnostech.

Intuice užívá zprůměrované zkušenosti a vzpomínky, vědomé i podvědomé, vlastní i přejaté a nevyžaduje logické myšlení.

Logika se opírá o příčinné souvislosti a také nevyžaduje nic dalšího.

Ke kombinaci obou přístupů nedochází (podobně jako ke spojení paměti s myšlením), protože *snadnější forma obvykle natrvalo převáží*.

Logika je pomocný mechanismus ne náhrada myšlení, a jako opora duševních procesů není bezpečná ani tvořivá.

Pozměňováním detailů a přesouváním důrazů lze dojít logicky správně k jakémukoli závěru. Selektivní logika, nejúčinnější nástroj demagogie, umožňuje zdůvodnit jakékoli tvrzení – i pravý opak.

„Názory“ přejímané a zastávané bez myšlení vedou ke konfliktům; otevřená mysl spojuje.

MATEŘSTVÍ

V blízké budoucnosti se rozšíří u kariérních a odpovědných žen, ale i u párů a jednotlivých mužů zálohování potenciálu rodičovství zmrazováním samotných nebo oplodněných buněk z mladšího věku *pro všechny případy*. Rezervy nabízí řadu možností, ale budou mít především *uklidňující efekt*.

Výběr pravděpodobných vlastností zamýšlených dětí umožní později obor, který na základě genomů, profilů, biologie, genealogie, medicíny a statistiky vypracuje z kombinací parametrů známého rodiče a mnoha možných protějšků virtuální galerii potomků *k uvážení* (str. 45).

Anonymitu a právní ochranu doplňkové strany lze i při detekci DNA zajistit a výchova jediným rodičem, kdy žádoucí vliv opačného pohlaví nahrazují jiné blízké osoby je běžná už dnes.

Nový model se začne šířit s ubývajícím zájmem mužů o otcovství a vyšší úspěšností těchto dětí, ale především díky podpoře *zainteresovaného státu*, očekávajícího narůst počtu i „kvality“ další generace.

Pokračování západní civilizace se přesune více pod kontrolu matek a ženám opět stoupne důležitost, kterou v posledních dekadách napodobováním mužů (zvláště těch hloupějších a hrubších) ztratily.

METODY

Volné myšlení nevyžaduje zvláštní vzdělání, jen vědomé podchycení; dál už se zlepšuje samo užíváním.

Východní filosofie hledají hlubší odpovědi na stále stejné otázky; západní pracují s novými tématy; procesy uvažování jsou však univerzální.

Myšlení, které je v těchto ukázkách zmiňováno jen okrajově, užívá řadu metod např. prozkoumávání hypotetických extrémů, postupné uvolňování jednotlivých aspektů nebo laterální přístup.

K pochopení vzdálenějšího vývoje nejlépe slouží metoda vytyčení cesty *propojením současnosti s konečným (ideálním) stavem*.

Představíme-li si nové trendy v konečné fázi, např. individuální vzdělávací programy, nepárový svět nebo velký podíl trvale nepracujících, můžeme návratem do současnosti domyslet mezistupně (přebytek učitelů, sólové rodičovství nebo splynutí podpor s důchody v zaručeném příjmu).

Propojení přítomnosti s budoucností vytyčuje cestu, na které lze některé úseky i vynechat (konečná vize mobilů mohla ušetřit výdaje na pevné sítě).

Vzdálený výsledek lze domyslet spolehlivěji než nejbližší vývoj. (Nedokážeme třeba předpovědět kurzy na příští týdny, ale víme, že měny z pohodlnějších zemí dlouhodobě oslabí.)

Propojování konečného žádoucího stavu se současností může napomoci i při hledání lepších způsobů správy země.

MLÁDÍ

Zvídavost, hravost, pružnost a schopnost se nadchnout jsou vlastnosti mládí, ke kterým se *uvolněným myšlením* vracíme.

V dospělosti si radost z neobvyklých a zajímavých věcí uchovává už jen duševně čilejší menšina, kterou stále těší svět. Tvárnost a vroucnost okouzluje v každém věku – a okouzlení je působivější než krása i rozum.

K jedinečným výhodám mládí patří možnost ‚vidět‘ vše poprvé. Myšlení nám otevírá oči podruhé.

Primáti měli předpoklady k rozvoji myšlení větším mozkiem i sklony ke zvídavosti a hravosti, přetrvávajícími do dospělosti.

Zvídavost přináší nové postřehy.

Hravost vnáší náhodné prvky k odzkoušení.

Obměňování umožňuje širší záběr a porovnávání.

Zvídavost, hravost a adaptabilita jsou *atributy trvalého mládí*.

‚Hraní‘ dětí (na rozdíl od sportování s danými pravidly) posiluje iniciativu, zručnost a praktické myšlení (str. 60).

Zvídavost je trvalé nutkání přijít všemu na kloub. Zvědavost je úžší a dočasná; třeba v případě muže a ženy; jaká/jaký bude a jací budeme spolu.

Zvědavost nabízí vzrušení. Zvídavost zajímavý celoživotní program.

Nenáročné mládí formuje ve z pohodlnější generaci sebestřednost, lenost, a přílišná očekávání. Nedoceňovaným kladem však je, že dnešní mládí necítí potřebu škodit druhým. *Nejsou zlí jen lhotejní.*

Sebedůvěra mládí, kterému po snadných diplomech připadá vše snadné, nepřináší mnoho nového, je však zdrojem energie.

Svět pohání kupředu naivita nastupujících generací.

MYŠLENÍ

Uvolněný proces může mít téma a cíl, ale přináší hlavně potěšení z cesty. Vnitřní svět máme všichni na dosah a s bohatým duševním životem se nemusíme obávat nudy, samoty, bezmoci ani stáří.

Rozdíl mezi myšlením a inteligencí není v tom, že myšlení více ‚řeší‘.

Myšlení nalézá stále další náměty – k uvážení i k řešení.

Originální myšlení poskytuje inteligenci pracovní program. Následnost několika chytrých otázek může vést k vyřešení nejsložitějších problémů.

Myšlení si poradí i se situacemi, s nimiž nemáme předchozí zkušenosti.

Žijeme na první pokus; promýšlet předem můžeme vícekrát.
Pro *připravené* představují problémy většiny jedinečné příležitosti.

V půli života už v sobě nosíme tolik informací, že bychom mohli bez dalších vědomostí vyřešit všechny problémy světa.

Málokdo ale iniciuje myšlení na vlastní objednávku.

Vzhled a paměť nelze příliš zlepšit a čas jim neprospívá. Myšlení můžeme kultivovat v jakémkoli věku. Je kumulativní a nadčasové; pokaždé jsme o něco dál. Promyšlené i vymyšlené se stává trvalou součástí naší osobnosti. Každý vnímá totéž jinak; přesto existuje společný jmenovatel

Myšlení sjednocuje – respektováním rozumnosti.

NÁLADY

Představy lepšího světa nemusejí nutně zahrnovat růst a pokrok; mohou být i redukční. (Život by byl snadnější v nevědomosti, šťastnější ve světě bez zrcadel a klidnější bez vědomí konečnosti.)

Jen *příjemné a užitečné* stojí za to.

Vlády se zabývají vyčíslitelnými údaji a podceňují důležitost pocitů, nálad a vztahů ve společnosti.

Materiální situaci miliónů obyvatel nelze snadno a rychle zlepšit.

Nemateriální situaci může ovlivnit veselější zábava, výběr vhodnějších přátel a partnerů, lepší využití času, bohatší duševní život apod.

Nejrozšířenější formou zábavy zůstanou ještě nějaký čas televizní programy s potenciálem *pozvednout každý den náladu polovině národa*.

Na rozdíl od nesrovnatelně dražších pokusů o ‚ekonomickou stimulaci‘, s nejistým výsledkem, nabízí televize kladný efekt rychle a relativně levně. (Provozní náklady jsou už uhrazené a peníze směřují plně do programů).

Chudý člověk může být šťastnější než bohatý, *když se dobře zabaví* a v chudších zemích může být lepší nálada než v bohatších.

To je i návod pro nadcházející období problémů a nejistot.

NÁPADY

Občasné myšlení reagující pouze na potřeby postačuje k běžnému životu.

Iniciované myšlení pokračuje dál. Ti, kdo výrazně uspěli, měli mnohdy jen jednoduchý nápad a využili možnosti v dosahu všech.

Dobrý nápad obvykle nevyžaduje velké investice a rychle se vyplatí.

Úspěch země nezajistí milióny vystudovaných, ale nemnozí s nápady.

Většinu profesí považovaných za náročné zastávají odborníci paměťového typu, kteří užívají převážně procedurální inteligenci a opakují jen několik úkonů, jejichž popis je dostupný na internetu.

Nevidí další možnosti a postrádají jedinečný atribut myšlení: nápady z povšimnutí, zvažování a představivosti.

Myšlení není mužské a ženské a různou schopnost přicházet s nápady, tvořivě podnikat a zaměstnávat nelze vysvětlit zátěží rodiny, která se týká vždy jen asi 30 % žen (s dětmi a dospívajícími).

Zdrojem nápadů je návyk zachycování a rozvíjení možností.

- 1) *Nápady lze generovat z vlastní vůle.*
- 2) *Je to snadnější, než se zdá.*
- 3) *Nápady se odvíjejí od dobrých otázek.*
- 4) *Originalita nezaručuje použitelnost.*
- 5) *Dobré nápady lze ještě zlepšit.*

Nápady jsou peníze v jiné formě. Země s nápady exportují a prosperují na úkor zemí bez nápadů. Oblast zlepšování všeho možného je neomezená.

Proces řešení bývá považován za myšlení – a přečeňován.

Řešení následuje až po myšlence zadání. Nabízejí se dvě možnosti:

- *k potřebě nalézt nápad*
- *k nápadu nalézt aplikaci.*

Moderní technické prostředky nejsou pro generování nápadů, ani pro tvůrčí myšlení nezbytné. Užívání počítačů usnadňuje jen práci s texty.

Pro rozvíjení představ a hledání nových nápadů je vhodnější pero, *přímé spojení mozku a ruky.*

Zamyšlení nad listem papíru připomíná tvorbu umělce, která se opírá o částečný obraz – dokreslovaný a pozměňovaný.

NÁROKY

Dřívější rozdělení na plátce daní a potřebné příjemce nahradil sociální stát hybridním uspořádáním *současných plátců a příjemců.*

Úspěšnější pracující nepřispívají jen na své spoluobčany v nouzi, ale vylepšují situaci obrovské skupině o něco méně úspěšných – *s nároky.*

Špatně nastavená solidarita je jako vynucovaná loajalita ke špatné osobě.

Rozdíly ve schopnostech (a někdy i ve štěstí), jsou běžnou součástí života *ne důvodem k ochraně, s nárokem na trvalou kompenzaci.*

Menšina, vytvářející ještě užitečné hodnoty podporuje nejen rostoucí počet nezaměstnaných, nezaměstnatelných a *neproduktivně pracujících*, ale nese i obrovskou zátěž *vyrovnávacích nároků* miliónů spoluobčanů.

NEDOKONALOST

Zachycování nadsázek a náznaků činí potíže paměťovým typům tíhnoucím k doslovnosti. Posilováním *myšlení v alternativách* lze kompenzovat častý slovanský příklon k jediné interpretaci (první, která naskočí).

Nedorozumění způsobuje v životě větší škody než zlé úmysly.

Postup bez pochybností je typický pro paměťové typy zaměstnanců,

kteří aplikují pevné vzory správnosti a nezvažují specifiku každé situace. Přijetí nedokonalosti je životní filosofie, která vyžaduje nadhled, toleranci a velkorysost. Z pochopení nedokonalosti světa vyplývá rozumný závěr:

neusilovat o maxima.

Paměťové typy zastávající stále častěji vedoucí místa vyžadují perfekci a občasná pochybení svých podřízených užívají proti nim.

Důraz na bezchybnost pak vede k neúčinnosti z *úředního alibismu*.

Funkčnost lze hospodárně udržovat jen při rozumné toleranci občasných chyb a odchylek. Snahy o dokonalost mají (při rostoucím úsilí a výdajích) stále menší efekt a tytéž výdaje by mohly prospět více jinde.

Uvažme třeba rozdíl mezi miliardou na zábavnější televizní programy a na přísnější vybavení stanic technické kontroly v rámci boje proti oteplování.

Vymyšlení jednoduchých *mechanismů*, u kterých nárůst nežádoucího jevu vyvolává sílicí reakce, a nahrazování detailních pravidel jednoduchou samoregulací má i politický potenciál, protože je srozumitelné většině.

Morální kapitál může být jediným selháním znehodnocen.

Duševního kapitálu se rozeznané chyby nedotýkají.

NEGATIVNÍ HNUTÍ

Kdyby nebezpečná elektřina, milióny tříštivých oken nad námi, explozivní rozvody plynu nebo jedovaté spalovací motory byly navrženy až dnes, protestní akce by znemožnily jejich zavedení. Nápad monstrózních vlaků křížujících středu městy i volnou přírodou by byl označen přímo za šílený. Zastrášováním lze vyvolat iracionální obavy, vedoucí dokonce i k zákazu uvážení čehokoli nového. Využitím břidlicových plynů předčila Amerika ve snížení emisí všechny země světa, zatímco Evropa vyčíslila úspěch vývozem znečištění z výroby do Asie, a zatížila se pochybnými projekty drahých a nespolehlivých ideologicky správných zdrojů.

Čistá energie z nalezišť břidlicových plynů ‚spravedlivěji‘ rozptýlených než ropná pole, je tou nejlepší zvěstí pro Západ, a pokusy zabránit novým možnostem slouží jen producentům tradičních paliv.

V pokrizových letech může vlastní plyn (ve třetině evropských zemí), přispět k energetickému osvobození a vzestupu starého kontinentu.

Zveličování hypotetických rizik a zabraňování rozumným projektům prospívá ochrannému průmyslu, právníkům, vědcům, administrátorům a politikům, ale ubírá všem ostatním. *Ochránci*, většinou slušní nemyslicí idealisté se připojují k hotovým programům, protože nemají žádné vlastní.

Ekologické, odborové i třeba feministické aktivity byly zprvu přínosné. Nepochota *skončit v pravé chvíli* ale vede k vytváření umělých problémů a prosazování stále malichernějších požadavků napojenými zájmy

Náklady na ekologické programy pro nejhrolivější Evropu – řekněme 5% HDP v posledním čtvrtstoletí, převyšují zadlužení všech států unie.

Největší úspory v období krize nabízí omezení *preventivních* programů.

NEJISTOTA

Dnešní svět už *není jištěn* praktickou rozumností a sebekázní většiny, a může se zadrhnout na maličkostech, eskalovaných negativními náladami. Bezpečí a pořádek považujeme stále za základní samozřejmost.

Tento předpoklad v *případě mimořádné situace* už stát nemůže zaručit. Ochrana různých svobod a práv znemožňuje rychlé zavedení účinných opatření a naopak umožňuje živelné akce nejrůznějších skupin.

Demokracie je bezbranná před vlastními výdobytky.

Vlády sledují měřitelné ukazatele, ale nevnímají přibývající *úzkost*.

Míra jistot se stane hlavním volebním tématem, ovlivněným starými předsudky i novými sliby.

Záruku zajištění a práce (málo placené, často zbytečné a někde daleko) budou v horších časech nabízet krajně levicové strany.

Krizi neulehčí ani masy vysokoškoláků bez praktických schopností a bez osobní iniciativy, ani velký kapitál, který se rychle přesune z výrobního podnikání do snadnějších globálních obchodních transakcí.

Bude třeba vymyslet (a dobře vysvětlit) *'New Deal' pro naše podmínky*.

NEMOVITOSTI

Prodej nemovitostí má normálně cyklický charakter; zhruba deset let po generaci, která zažila vzestup i pokles přichází nová vlna kupců bez této zkušenosti, přitahovaná vidinou spekulativních zisků.

Ceny realit buď příliš stoupnou nebo příliš klesnou.

Vliv úrokových sazeb na poptávku bývá přeceňován; výraznější motivací jsou obavy z eroze peněz inflací a z *proměškání výhodných příležitostí*.

2 000 miliard jen z úspor obyvatel by stačilo na pořízení miliónu nemovitostí bez nutnosti úvěru. Při oživení se ale nabídky stáhnou v očekávání dalšího růstu a *podhodnocení přejde rychle v nadhodnocení*.

(Nárůst cen domů a bytů se naštěstí neodráží v reálné výši nájmu.)

Domy jsou výrobky jejichž hodnota se odvíjí od skutečných nákladů, zatímco ceny pozemků závisí pouze na zájmu a možnostech kupujících.

Parcel na jedinečných místech (v centru větších měst, s výhledy nebo u vody) není mnoho. Investice do těchto pozemků a do *lepších* objektů, k pozdějšímu prodeji, se ukáží výhodnější než nákupy bytů určených k pronajímání (v horších časech přibývá prázdných jednotek i neplatičů).

Trend opouštění měst zvýší cenu celoročně obyvatelných chalup a chat. Vzroste i zájem o nestavební pozemky k umístění mobilních domů.

NEPOKOJE

Občanská nespokojenost se hromadí a zaměřuje na předpokládané viníky problémů – ty u moci a s penězi.

Opravdu mocní ale žijí v ústraní a jmění bohatých už není v dukátech. Revoluce proletariátu nabízela reálnou alternativu. Žádné konfiskace dnes nezajistí export, valuty a prosperitu. Nelze využít ani sociální nerovnost, protože do střední třídy (nemovitost + úspory) už spadá třetina rodin.

Frustrovaná mládež tentokrát nezformuje gangy a radikální studenti nevrhnou do ulic. Většinu času prosedí u počítačů, kde si vybijí i přebytek energie a jen občas spolu vyrazí na divoký koncert nebo něco pomalovat.

Málo početné policejní oddíly, zbavené možnosti užít tvrdší prostředky, by nedokázaly zabránit vlně odporu (předem vyčíslené na sítích).

Lidé ani nemusí vyjít do ulic, je-li zřejmé, že by tam zítra mohli být.

Státní aparát zatím nevzal v úvahu změnu v rozložení sil a neodlišil zákony, které musí být dodržovány za všech okolností od nespočtu nepodstatných pravidel, jejichž vynucování by bylo v horších časech nemístné.

Případným vážnějším nepokojům lze čelit dvěma způsoby:

Tvrdě – důrazem na literu zákonů a důsledným trestáním.

Od nejistých politiků však nelze očekávat sjednocenou vůli, od policie potřebnou razanci, od soudů rychlost, a od obyvательства schválení jakéhosi ‚stanného práva‘, ani na přechodnou dobu.

Chytře – Předvídaním, předcházením a pečlivou komunikací.

S přibýváním násilností a kriminality z bídy se stane prioritou bezpečí, pro které se budeme muset vzdát části svých (přílišných) osobních svobod.

Nespokojenost s neúčinností policie a soudů vyvolá tlak na přitvrzení, ale v zemi, kde není, ani za normálních okolností, dost míst za mřížemi (jen pro jednoho z 500) je bezpředmětné navrhopat přísnější tresty.

Organizování demonstrací vyžadovalo ještě nedávno značné úsilí a čas. Emocionální výzvy na internetu mohou vyburcovat masy během hodin a vyčíslením podpory dodat jakékoli iniciativě váhu.

Je-li výsledek konfliktu předem jasný, autority ustoupí.

Po několika nevyhnutelných ‚vítězstvích lidu bez boje‘ začne státní aparát jednat defenzivně.

Na sociálních sítích budou v období krize probíhat masové *demonstrace veřejného mínění*, mezi kterými se jen občas objeví dobré návrhy řešení.

Omezování, vměšování a sankce nepřicházejí ‚shora‘ ze zlovůle; spíše z netečnosti k situaci dole a z neschopnosti *vcítit se a odhadnout následky*.

O budoucnosti uvažujeme za předpokladu, že nedojde k rozvratu obvyklého uspořádání *zdola*. Pokračování západní civilizace závisí na trpělivosti *zdola* – *ale i na větší rozumnosti shora*.

NEZAMĚSTNANOST

Práce ubývá z jasných důvodů: vyšší produktivita, klesající poptávka, levné dovozy a (menší měrou) zaměstnávání cizinců (str. 6).

Nezaměstnanost spojujeme bez myšlení s hospodářským neúspěchem. Úbytek práce je ale i dokladem účinnosti a uspokojení většiny potřeb.

Příští problémy Evropy nebudou způsobeny zadlužením (úroky jsou velmi nízké) ani růstem nezaměstnanosti, ale úbytkem exportů a nedostatkem valut k zaplacení dovozů, které potřebujeme, i kterým jsme přivykli.

Trvalý růst, při co nejvyšší zaměstnanosti, o nějž usilují vlády ve snaze o maximální daňové příjmy (a vyřízení obyvatel), není jedinou možností.

Na určité úrovni stačí k udržování uspokojivého stavu méně práce a pro část obyvatel se stane prioritou volný čas a nemateriální kvalita života.

Nezaměstnanost mění politickou, ale nemění hospodářskou situaci země.

Nezaměstnanost není takovou pohromou jako ztracený plat. Ani pro stát není nezaměstnanost problém, má-li dost peněz k rozdělování.

Pokud by i při nízké zaměstnanosti národní produkt (a zejména příjem z exportů) stoupal, za předpokladu rozumného přerozdělování by se vedlo všem lépe, než kdyby při plné zaměstnanosti klesal.

V období krize započnou úvahy o možnostech *nepodmíněného příjmu*. Zajištění na nejzákladnější úrovni pro všechny, kdo nemohou či nechtějí pracovat, nebo pro které už není práce, nevychází draže než dnešní složitě kalkulované a ospravedlňované *podmíněné* příspěvky nebo ‚vytváření‘ jalových míst. Ceny nákupů, služeb a nájmu navíc postupně klesnou na úroveň možností nepracujících. Teorie o nezbytnosti pravidelné práce podceňují lidskou schopnost vyplnit doposledka volný čas (str. 41).

Podnikatelé najímají na *konkrétní užitečnou práci minimum nejvhodnějších osob*; politici se snaží umístit na *jakákoli místa maximum jakýchkoli osob*.

NEZÁVISLOST

Nezávislost si představujeme jako život bez závazků a s dostatkem peněz.

Z hlediska osobního vývoje je důležitější oprostít se od převládajících konvencí a od závislosti na společnosti a na státu.

Nezávislost je lákavý koncept, dokud neuvážíme i starosti a osamělost.

Některé ženy už pochopily, že platbou za nezávislost je celoživotní zaměstnání. Jen málokterá si ale uvědomuje negativní efekt samostatnosti na osobní vlastnosti. Deset i více let nevázanosti změní povahu a zafixuje návyky, které později neprospívají manželství a rodině.

Samostatnost je krásný koncept, ale nejde do páru. Soužití s méně adaptabilními muži umožňovaly od pravěku tradiční ženské vlastnosti: *mírnost, příjemnost, přizpůsobivost a schopnost uhlazovat – neeskalovat konflikty*.

Větší slušnost, trpělivost a rozumnost žen stabilizovala společnost.

Feministické hnutí, které se zabývá obsazováním žádoucích míst kvótami, nezaznamenalo nejdůležitější změnu v postavení žen – trend k rozpadu párového světa, který je pro ně hlavním výdobytkem civilizace.

Stále méně mužů stojí o trvalý svazek s bytostmi postrádajícími ženské vlastnosti a kouzlo, při nadpoloviční šanci drahého dálkového otcovství.

(Jako žena bych byl raději ‚hodný‘ doma s rodinou – než v práci a sám.) Přes mladistvé proklamace nezávislosti většina žen nakonec zatouží po mateřství. Pozdní touha po rodině, domově a dětech je dojemná, ale těžko slučitelná s návyky přelétavé volnosti a egocentrismu z předchozích let.

Ubývání zájmu mužů o manželky a potomky nevyplývá jen ze sobectví, ale i z vědomí vysoké pravděpodobnosti zklamání. Při snadné dostupnosti nezadaných společnic a ‚virtuálních náhražek‘ muži nikterak nestrádají.

Některé situace jsou asymetrické (str. 3) a renesance párového soužití je mnohem více v zájmu žen než mužů.

Ženy už mají všechno, co chtěly – a nikdy na tom nebyly hůře.

Jsou formálně vzdělanější než muži, ale i těch 70% nezatížených ‚ještě‘ nebo nezatížených ‚už‘ dětmi vyplňuje většinou druhořadé pozice, které pro ně vymyslel někdo jiný. Úbytek míst (hlavně v administrativě) postihne zaměstnankyně až ve druhé fázi útlumu, ale potom více než muže, kteří přece jen častěji vykonávají nezbytné práce.

Volné myšlení nabízí ženám zajímavý program k vzestupu..

Vše vzácné a žádoucí zvláště příjemnost a rozumnost je komparativní výhodou, a jedinečnost ženskosti a osobní kvality představují spolehlivější hodnoty než asertivita a ambice (str. 61).

NĚMECKO

Německo včas odhadlo efekty globalizace a na rozdíl od zemí, které omezily veškerou výrobu, posílilo neobsazený segment vysoké kvality.

Své postavení nezneužilo k nadsazování cen, a tím si zajistilo i solidní pozice do budoucna.

Práci nezadává do sousedních zemí jen kvůli úsporám, ale protože nemá pro mimořádně úspěšný exportní program dost vlastních pracovních sil.

Díky vývozům do zdravějšího světa nebude Německo v prvních letech výrazněji zasaženo krizí v Evropě.

Čína zpomaluje v růstu, ale nenápadně zlepšuje kvalitu. Až dosáhne vyšší technické úrovně přestane dovážet superiorní výrobky z Evropy. Německým firmám po ztrátě odbytu zůstanou dvě možnosti:

Buď budou ve výhodné symbioze s námi (i při nižším obratu) pokračovat, nebo *na popud státu nabídnou práci svým nově nezaměstnaným.*

Výpadek exportů ‚na objednávku‘ by zcela změnil naše poměry.

(V tom případě bychom mohli obyvatelům osmkrát větší sousední země, kterým se i v horších časech povede lépe, nabídnout alespoň řadu služeb v oblasti *individualizace*, od šití měkkých botek na míru, po vzorně provozované domovy důchodců v bývalých Sudetech.)

OPATŘENÍ

V případě zhoršení budeme očekávat od vlády *rychlá opatření* k nápravě. Myšlení politiků se odvíjí od slyšeného a napsaného spíše než od vlastních zkušeností s vytvářením užitečných hodnot a ukvapenost neznalých by mohla problémy jen zhoršit.

Změny lze předem promyšlet a připravovat, ale zavedeny mohou být teprve až dozraje čas (a mínění většiny) – až po sestupu na dno (str. 24).

Součástí ktarze je i *jiné vidění téže situace*; jakási národní sebereflexe. Praktické změny pak už vyplynou ze změn postojů.

Možnosti vlád přeceňujeme. Věci mají přirozený průběh, který nelze urychlit politicky motivovanými snahami.

(Mnichovské trauma vidíme ve vyhocených alternativách boj/kapitulace. Stačilo přitom říci: *Musíme přečkat několik špatných let a bude zase lépe.*)

Vláda nedokáže zvrátit situaci; může jene minimalizovat škody, usnadňovat a pomáhat – a udržovat pořádek.

... Úřady sociálního zabezpečení nestihnou při vyšším počtu potřebných rozpočítávat jednotlivé nároky. Nouzový systém musí být jednoduchý.

Stoupající inflace si vyžádá přechod od valorizace, která neodráží včas a plně změny v mezidobí a vyžaduje schvalování, k automatické (čtvrtletní) indexaci – *s mnohem skromnějším košem výdajů*.

Poskytovatelé služeb jejichž příjem závisí na poptávce se ocitnou pod dvojitým tlakem: Poklesne obrat a uživatelé budou hromadně žádat slevy.

V příštích letech se mnozí budou muset odpojit od nevytížených sítí a chodit pěšky za poloprázdnými dopravními prostředky.

Práva a svobody mají převážně nemateriální charakter. S právy bývají zaměňovány smluvní ‚nároky‘, kdy nejde o úhradu skutečných výdajů, ale o ušlý zisk z transakcí bez přídavných nákladů (další téma pro komunisty).

V horších časech přijdou většině vhod *týdenní výplaty mezd i podpor* a měsíční odečty energií místo zákeřných zálohových systémů.

OVĚŘOVÁNÍ SCHOPNOSTÍ

Nutnost přizpůsobit úroveň výuky velkému počtu slabších studentů

zpochybňuje kvalitu diplomů a vysokých škol jako jejich garanta.

V novém světě bude běžné (a někdy i požadované) ověřovat využitelné znalosti nestrannými testy bez ohledu na to, kde a jak byly nabyté.

Studium na zredukovaných veřejných školách zůstane zdarma, ale za *dobrovolné* ověření schopností bude třeba platit *nezávislým institucím*, které do důkladného vyhodnocení vloží velké úsilí a svoji reputaci.

Smyslem zevrubného (i několikadenního) testování nebude potvrzení kvalifikace přezkoušením, ale posouzení schopností znalosti aplikovat, zachycení doplňkových vlastností (rychlosti, vytrvalosti, představivosti, nápaditosti apod.) a *vytvoření individuálního profilu*. Možnost nestranného ověření skutečných kvalit povede i ke zrovnoprávnění *samovzdělávání*.

OVLIVŇOVÁNÍ

Podstatou manipulace je předvídaní reakcí druhých a příprava *cesty*, kterou se z nezbytnosti nebo kvůli výhodám *dobrovolně* vydají. Předpokládáme, že vychytralí jedinci manipulují slabší osoby ku svému prospěchu.

Kladná manipulace pro dobro druhých, ze strany osob v dominantním postavení (rodiče) i rozumnějších, kteří se snaží pomoci je častější.

Nemyslíci podpoří ochotně vše, co je v souladu s jejich přáními a zběžně zdůvodněné. V demokracii máme právo chybovat ke své škodě i zastávat zdánlivě správné postoje, které škodí (např. zastírání problémů politickou korektností nebo pasivní pacifismus). *Myšlení zavazuje*.

Formy ovlivňování obohatila politika zastíracími manévry; otálením pod záminkou důkladnějšího zpracování, odsouváním nevíтанých rozhodnutí do volebního období opozice, salámovou metodou nenápadných postupných kroků nebo vypouštěním neautorizovaných fám, umožňujících posoudit reakce veřejnosti a až potom návrh podpořit nebo popřít.

Základem dnes málo využívané možnosti ovlivňování ‚*osvětlováním*‘ může být v nových časech rozumná neutrální definice:

Osvěta (i zde) je prezentace užitečných informací k uvážení.

PAMĚŤ

Posun od nápaditého myšlení k pasivnímu pamatování, který se projevuje ubýváním podnikatelských a přibýváním zaměstnaneckých typů, ohrožuje pokračování západní společnosti. Tento trend je důsledkem hromadného vzdělávání s důrazem na opakování, ale i přibývání dětí, jejichž rodiče mají výraznější paměťové geny. K vystudování a běžným úkonům (učitel, lékař, ekonom, úředník) postačuje *opakovací paměť*.

Paměť může nahradit myšlení u mnoha dobře placených profesí. Široký segment odborností je ale v důsledku důrazu na studijní paměť uzavřen všímavým jedincům s nápady, kteří by mohli celé obory *nově promyslet*.

Inteligenci testujeme často, paměť zřídka, přestože předurčuje školní výsledky, studijní předpoklady, volbu kariéry i osobnostní typy.

Schopnostmi zapamatování se výrazně lišíme.

Měření paměti je jednoduché; stačí přečíst pár vět a požádat o zopakování.

IQ popisuje symetrická Gaussova křivka. Graf paměti je asymetrický; z horizontály většiny ostře vystupuje menšina s násobnou kapacitou.

Jedinci s nadprůměrnou pamětí si mohou dodatečně osvojit myšlení, ale paměť nelze pozvednout na úroveň nadprůměrného uvažování.

K součinnosti paměti a myšlení nedochází; protože tato možnost je otevřená jen méně podnikavým paměťovým typům, pro které je snazší užívání uložených vzorů.

Verbální paměť se vyvinula teprve s užíváním slov a nebyla sjednocena evolucí. Proto je rozptýlena v populaci tak nerovnoměrně.

Kapacitu paměti nelze podstatněji rozšířit.

Možné a velmi užitečné je posilovat návyk *připomenout si vzpomenout* se zastaveničky v přiměřených intervalech, alespoň několikrát denně.

Neurčitou připomínku „něco udělat“ lze už pak snadno konkretizovat.

Nadprůměrné myšlení našťěstí vystačí s jen běžnou pamětí.

PAMĚŤOVÉ TYPY

Svět, vybudovaný odvážně myslícími podnikateli, je postupně přebírán zcela odlišnou třídou *paměťově vzdělaných zaměstnanců*. K dominanci formálně kvalifikované, ale neproduktivní skupiny *udržovatelů* dochází nepozorovaně všude ve světě.

Paměťovým typům nelze nic vytknout. Ve svých funkcích dodržují uznávané postupy a pravidla – a nerozptylují se ničím jiným.

Paměť je netvořivá a nebere v úvahu jedinečnost každé situace.

Vzdělávací systém zvýhodňuje studenty schopné odříkat velké množství textů a *znevýhodňuje* většinu s jen běžnou pamětí, včetně těch s důležitějšími kvalitami – hloubáním a tvořivým přístupem.

Paměťové typy se obejdou (téměř) bez myšlení.

Encyklopedický rozsah paměti oslňuje jako velká detailní fotografie existujícího, ale nemá potenciál vize ještě neexistujícího, v prostém náčrtu. Promyšlením vzniká vyšší celek než souhrn zapamatovaných jednotlivostí.

Myslivé typy jasně rozeznávají rozdíly v úrovni myšlení – i paměti.

Paměťové typy předpokládají podobnou paměť u všech a své studijní úspěchy přičítají inteligenci nebo dokonce vlastnímu myšlení.

Vrozená paměť se podobá, výhodami i nevýhodami, kráse. Usnadňuje život, ale současně ho značnou měrou předurčuje. Nadprůměrná paměť (stejně jako krása) obvykle převáží nad myšlením.

Nepostaráme-li se o vlastní myšlení můžeme pracovat pro jiné.

PENÍZE

Jen část peněz je užívána; *neužívané peníze jako by nebyly.*

Odložené peníze mají značnou *setrvačnost*. Z nevědomosti i pohodlnosti ponejvíce zůstávají kde jsou a nereagují na ohrožení ani na příležitosti.

Množství ‚vydaných‘ peněz značně převyšuje *chtěné* směnitelné hodnoty (při běžných cenách). S obrovskou sumou trvale *odložených* peněz banky počítají, přestože v nejistých časech může dojít kdykoli

k vlně výběrů z pouhého pocitu ohrožení jejich hodnoty..

Vysokou inflaci se všemi následky známe z historie, kdy byly peníze mezi lidmi převážně v *hotovosti*. Dnes je mnohem více úspor jen v zápisech.

Evropa s tradicí odkládání peněz na horší časy je přitom zranitelnější než dynamičtější Amerika, které napomáhá i další významný faktor:

Nařadí-li se dolary je oslabení absorbováno mnoha zeměmi užívajícími tuto světovou měnu, a Spojené státy postihne inflace jen menší měrou.

Naředování eura je inflačně rizikovější než naředování dolaru.

Pomineme-li nepravděpodobnou variantu náhlé měnové reformy, finanční *korekce* může proběhnout dvojím způsobem:

V případě oslabování měny bez dramatického nárůstu inflace začnou výběry přesahovat vklady, ale banky tento vývoj utlumí souběžným zvyšováním úroků.

V případě špatných zvěstí a stoupající inflace banky objem výběrů neustojí a budou muset zavádět ‚opatření‘, do kterých se pokusí zapojit i stát. (Problém ještě zhorší držení bank cizinou.)

Samotné výběry nemění situaci, jde-li jen o preventivní přesun peněz do domácí úschovy. Dramatický dopad by měla až vlna nákupů. Regulace výše a častosti výběrů by v tom případě byla zodpovědnou reakcí.

Inflace má i *časový charakter*: Kdo se k ‚novým‘ penězům dostane dříve (obvykle banky) získává na úkor pozdějších uživatelů peněz.

Otázka dluhů je poměrně složitá. Dluhy se totiž posouvají.

Kdekdo dluží, ale často jde o stejné peníze.

Např. stát ‚půjčí‘ bankám, od kterých si půjčují firmy, na jejichž výrobky si půjčují spotřebitelé atd.

POČÁTEK KRIZE

Slábnutí Evropy bude pokračovat potížemi exportně slabších zemí a trvalým naředováním eura. Po překonání menších krizí může dočasně převládnout optimismus, dokud ta další nepřeroste do dramatické změny.

Náhodnou spouští může být selhání z nedbalosti, neschopnosti nebo zjištění někde nahoře, nájezd na euro, zhroutil rozvodů elektřiny, vlna výběrů vkladů, bankrot některé evropské země, bezvládi jinde apod.

O případném *plánovaném* načasování propadu eura nerozhodnou politici, ale velké finanční instituce v nejpříznivějším okamžiku (až vyvedou vlastní kapitál nenápadně do bezpečí pevnějších měn a solidních investic).

Když dolar stoupá, normálně klesá euro – i ostatní měny. Až začne stoupat americký dolar, klesat euro, ale tentokrát stoupat i všechny měny *nespojené* s eurem (např. australský dolar, švýcarský frank, libra), budeme mít výhodu informovanosti a několik málo dní času.

Bystřejší jedinci včas strategicky přeinvestují. Většina obyvatel tyto náznaky nezachytí nebo vytěsní.

Krise může být odstartována i záměrně, některým stagnujícím sektorem (str. 4), nebo i dlouho připravovaným a náhle spuštěným útokem na internet. Ztráta propojení by při nízké odolnosti obyvatel vyvolala davovou psychózu s vlnou nákupů a rychlým stažením do formátu *národních zemí*.

PODNIKÁNÍ

Odlišení činností, kterými vznikají užitečné hodnoty má zásadní význam. (Vyhodnocení užitečnosti anonymním bodováním mohou zajistit zdarma a fundovaně skupiny zkušených podnikatelů z nekonkurenčních oborů).

Nastavení různých podmínek pro podnikání s různou prospěšností může být ve fázi obnovy jedním z nástrojů k podpoře *přínosného* rozvoje.

Nepoměr příjmů z dlouhodobé práce oproti výnosům z jednorázových transakcí, nebo rozdíly mezi odměnami certifikovaných profesí oproti ‚obyčejným‘, ale často náročnějším činnostem jsou demoralizující.

Smyslem soukromého podnikání bývalo (a snad zase bude) vybudovat a provozovat firmu a předat ji další generaci.

Ideálem dneška je rychle zbohatnout – a odejít.

Sociálně tržní model klade větší důraz na přerozdělování než na vytváření optimálního rámce pro podnikání.

Potřebné a chtěné hodnoty ale musí být nejprve vyprodukovány.

Poměr sil mezi podnikateli a státem se obrátí.

Bezmocný stát a bezradní nezaměstnaní budou záviset na iniciativě zaměstnavatelů, kteří si zatím neuvědomují v jak silné pozici se ocitnou a nemají nové příležitosti promyšleny.

POPULACE

Feministické koncepce, které nikam nevedou (ztráta nejlepšího času života v zaměstnání a zanedbávání rodiny), odmítnou v období stoupající nezaměstnanosti právě bystřejší ženy, navenek předurčené pro kariéru.

Zvolí si mateřství dříve, než je dnes zvykem, pořídí si tak či onak více dětí než je dnes obvyklé a zůstanou spokoje doma.

Vliv dlouhodobého přímého působení kvalitních matek (spolu s trendem k promyšlenějšímu genetickému příspěvku protějšků v případě nepárového rodičovství) zvýší pravděpodobnost úspěšnějších a bezproblémových dětí.

Budoucnost země nezávisí na počtu – ale na kvalitě obyvatelstva. Populační programy, které by některé země rády vyzkoušely, naráží na politicky nekorektní rozlišování ‚žadoucích‘ a ‚nežadoucích‘ rodičů.

V Číně už bylo prosazeno omezení *kvantity* direktivou jednoho dítěte. Právě tam jsou nejhodnější podmínky k zavedení programu ovlivňování kvality potomků *odrazováním nevhodných a podporou ‚vhodných‘ rodičů*, který by mohl zvýhodnit kteroukoli zemi v jediné generaci...

Stav populace je ovlivňován porodností, ale výrazně i věkem dožití. Extenze o pět let za čtvrt století přidala u nás asi 20.000 lidí ročně, pětinu k počtu nově narozených, přes půl miliónu. Tento trend ale už ustává.

Užitím metody ‚návratu z konečného stavu‘ zachytíme i nové možnosti. Pro ženy, neschopné nalézt dobrého partnera, které končí s problémovými dětmi problémových otců u soudů o výživné, nebo nechtěně bezdětné, může být alternativou *plánované sólové mateřství s podporou státu*.

Tento koncept není v souladu s představou romantické lásky a vyvolá zprvu protesty, ale postupně se z praktických důvodů ujme (str. 46).

Formální uspořádání není tak důležité, jako narození dětí, u kterých lze očekávat, že budou radostí i přínosem pro společnost, při přetrvávajícím zájmu o mateřství a klesajícím zájmu o otcovství.

PRÁCE

Původní neúčinnost: *práce naplno – nedostatek*, proměnily průmyslové revoluce na: *mnoho zbytečné práce – malý přebytek*.

Práce dnes slouží ponejvíce k nabývání věcí, které nepotřebujeme, ale chceme. Kruhovou vazbu *práce/výdělek/nákup* nelze prolomit, protože s vyššími výdělky stoupají i ceny. Prodávání osobního času jen z touhy po něčem nepodstatném nevyplývá z uvážení, ale z nutkání.

Krise osvětlí nepotřebu celoživotní práce všech ve vyspělém světě a urychlí historickou změnu: *konec řádu, založeném na práci*.

Pro většinu lidí *není* práce spontánní přirozeností.

Teorie o potřebě práce pro lidskou důstojnost opomíjejí svobodu volby, možnost neplacené práce, a kvalitu života umožněnou volným časem.

Potřeba práce nám splývá s potřebou příjmu.

Pro osvětlení postoje k práci se nabízí několik otázek:

Chodili bychom do práce, kdybychom dostávali peníze tak jako tak?

Kolik hodin by stačilo na tutéž práci placenou v úkolu?

Ohrozilo by zrušení našeho místa něco podstatného?

V období prosperity expandují činnosti, jejichž nepotřebnost ve spěchu nevnímáme; všichni přece ‚pracují‘. Práce většiny, i ta zbytečná, vytváří iluzi správného uspořádání, ale slouží jen jako

regulátor rozdělování peněz, při udržování fikce – něco za něco.

Existují dvě možnosti pokračování:

- Přidávat k nepotřebným činnostem další, protože rezignaci na ‚boj‘ s nezaměstnaností je politicky neúnosné přiznat (přestože umělá zaměstnanost stojí více než přináší), nebo
- přenést důraz na kvalitu života a volný čas a připravovat model, ve kterém vztah k práci bude:

chci / nechci pracovat – mám / nemám možnost.

PRÁVNÍ PROSTŘEDÍ

Podmínkou funkčnosti v civilizovaném prostředí je pochopení a přijetí lidské nedokonalosti (str. 31).

Právní oportunistismus, parazitující na požadavku naprosté bezchybnosti a nulové tolerance oslabuje západní svět.

Právní zástupci původně pomáhali méně výřečným a znalým lidem. Později se stala cílem spolupráce maximálizace výhod (rozvody).

S přibýváním právních kanceláří a ubýváním ‚práce‘ se zdrojem příjmů stává *kořistnické právo*. Advokáti aktivně vyhledávají příležitosti ve vykonstruovaných kauzách a s naváděnými žalujícími se dělí o výnosy.

Doslovnou interpretaci zákonů *bez ohledu na okolnosti* zneužívá i policie. V období slábnoucího státu a přibývajících akceschopnosti občanů na sítích, povede tento primitivní přístup stále častěji k občanské neposlušnosti.

*Zákony jsou dílem politiků, kterých si nevážíme
a vynucovány systémem, kterému nedůvěřujeme.*

Ve světě sešněrovaném stále podrobnějšími pravidly, která jsou nepřehledná a sporná, může mít malé opominutí, ale i rozumné jednání odlišné od předepsané normy, hlubokosáhlé právní následky.

Myšlení a charakter se prolínají a vedou k *nadhledu a velkorysosti*, s níž přijímáme občasná cizí i vlastní pochybení. Právní přístup působí opačně.

*Vychází z předpokladu předpisově dokonalého světa,
s dokonalými lidmi – a těží z rozdílné reality.*

Fráze o důležitosti ‚právního prostředí‘ přijímáme bez myšlení.

Dokonalé právní prostředí, rychlé a tvrdě účinné, by zničilo naši civilizaci, a jen pomalost, vysoké náklady a nepředvídatelnost výsledků z nás všech nedělá oběti nesčetných žalob.

Nutnost neustálého zvažování právních rizik a možností ‚napadení‘ pro zisk nebo ze zlovůle, vyčerpává soukromé osoby, firmy, instituce i stát.

PRÁVO

Evropský kontinentální systém navazuje na římské právo, obdivuhodný výtvar doby, která byla tvrdší, ale mnohem jednodušší.

Tendence pokrýt vše co nejpodrobnější legislativou dnes zvýhodňuje soudy, zatímco účastníky řízení vyčerpává průtahy a formalismem.

Větší důraz na okolnosti a na přiměřenost nevyžaduje nové zákony jen jiný přístup – uplatňování zákonů *se složkou myšlení*.

První postřeh je zřejmý: *Každá doba potřebuje jiná pravidla.*

Druhý: *Aplikace zákona v nevhodných případech oslabuje zákonnost.*

Množství nepřehledných pravidel bez jednotícího elementu rozumnosti umožňuje soudní hry a obstrukce. Současný systém je přesto považován za *nejlepší z možného*, čímž jsou předem vyloučeny změny.

Platonský (kontinentální) úsudek je: *buď/anebo, dobře/špatně.*

Evropské právo je mechanickým charakterem *předurčeno k automatizaci.*

Aristotelský přístup zvažuje a zdůvodňuje každou situaci zvlášť.

Tento (anglosaský) model je náročnější, ale i pocitově správnější.

Bezduchá aplikace zákonů se přičí obecnému smyslu pro spravedlnost a rozumnost, ale pohodlnost tohoto uspořádání pro konzervativní soudy a výnosnost pro právníky nedávají naději na změnu zevnitř.

Útěchou může být, že zachycování pouhého *nesouladu* s literou zákonů časem převezmou rychlejší a levnější chytré programy, a složitější případy vyřeší rychle (oboustranně respektované) *mimosoudní panely*.

Informační technologie umožní v budoucnu i rozhodování početnými internetovými porotami (přičemž bude přihlíženo pouze k závěrům, ke kterým dospěje *několikanásobná většina* účastníků).

Správnost kdysi *vyciřovaly* vážené osoby hlavou a srdcem. Dnes rozhoduje srovnání účelově zkreslovaných prezentací s doslovným zněním zákonů.

Od dob, kdy přísaha na bibli pozbyla význam,

vítězí ve ‚hře na pravdu‘ strana jejíž lži se nezdaří vyvrátit.

PROCEDURY

Činnosti vyžadující převážně *opakované duševní úkony* budou postiženy krizí a současně i dalším technickým pokrokem.

Práci založenou *na procedurální inteligenci* začnou přebírat programy.

Význam žen v příštích letech bohužel poklesne. Mnohá jejich zaměstnání vymizí a zájem o družky a milenky ubude s dostupností virtuální erotiky.

Chytrá zařízení začnou nahrazovat zaměstnankyně za pulty a přepážkami, u pokladen, při hlídání, ošetřování apod. Střední články řízení, ekonomické profese, vyhodnocování údajů, právní předlohy nebo i komplexní diagnózy postihne tento vývoj později.

Programy budou rychlejší a levnější, ale hlavně

bez zjištěné tendence k záměrným průtahům a komplikacím.

Na lidech zůstane řešení *nestandardních* situací.

Rozlišování manuálních a duševních činností začne ztrácet význam. (Řemeslník v proměnlivých okolnostech musí hodně přemýšlet, zatímco úředník při stále stejné agendě nemusí myslet vůbec.)

Rozdělení na manuální/nemanuální činnosti sleduje vnější znaky, ale ignoruje podstatnější hledisko nutnosti uvažování a iniciativy.

Nové rozdělení pracovních činností bude *podle potřeby vlastního myšlení.*

PROGRAM

Programy stran pro období útlumu budou navenek odlišné, ale v podstatě sjednocené omezenými možnostmi. Zlepšení nepřinesou snahy o zvýšení výkonů v zoufalé globální soutěži s pilnějšími a skromnějšími národy.

Nedokážeme-li konkurovat účinnějším zemím nezatiženým nespočtem jalových činností a evropským pojetím různých ochran, práv a nároků, nezbyvá než sestoupit na udržitelnou úroveň, zkonolidovat se, provést změny a pokračovat ‚nově a lépe‘.

Nevyhnutelná nepopulární opatření se vždy snadněji prosadí jako *dočasná.*

Posun k větší místní soběstačnosti (při nižší produktivitě a poklesu životní úrovni) vytvoří mnoho nových podnikatelských a tím i pracovních příležitostí, a nabídne zemi pozitivní ‚budovatelský‘ program obnovy.

Funkčnost, stabilita a perspektiva jsou důležitější než vrcholné výkony. Dalšími kroky může být *redukce zbytečné složitosti, návrat k účelnosti, a odlišení a zvýhodnění podnikání vytvářejícího užitečné hodnoty.*

Prozíravé strany se nebudou angažovat v průběhu útlumu a nastoupí až při náznacích zlepšení, které si přisvojí. Tou dobou už zaujme veřejnost nadějná myšlenka *zaručeného základního příjmu*, jehož zavedení (‚až to situace dovolí‘) se vyplatí podpořit (str. 58).

V případě krize nám nehrozí bída. Většinu všeho potřebného dokážeme vypěstovat a vyrobit. Bez dnešního přebytku exportu (který závisí hlavně na práci zadávané zvenčí), nám ale budou chybět valuty na nákup toho, co nemáme nebo neumíme. *Prioritou se stane podpora exportu.*

Stranám chybí programy. Dobrý program nepotřebuje strany.

PROPORČNÍ MYŠLENÍ

Zatěžování studentů ‚vyšší‘ matematikou, kterou později potřebují jen nemnozí a zanedbávání jednoduchého *proporčního* myšlení, které potřebují všichni dokládá nepraktičnost autorit odpovědných za vzdělávání.

Ani pro technické úvahy nebývá vyčíslení podstatné. K orientaci stačí odhady a kalkulace z hlavy a často poslouží jen odpověď ano/ne.

Důležitější než přesnost je pochopení vztahu (přímá/nepřímá úměra, přírůstek/úbytek, podstatné/zanedbatelné, ojedinělé/opakované).

Přibližné výsledky jsou nenapadnutelné, pokud

odhady velkoryse zaokrouhlujeme v neprospěch svého závěru.

Důležité je i pochopení občasných ojedinělých jevů, kterým nelze zabránit, ale na které reagujeme emocionálně – *ukvapenými nepřiměřenými kroky*.

Schopnost vlastního domýšlení upadá v nastupující generaci, navyklé zadávat vše do vyhledávačů. Obšírnost ‚googlování‘ překrývá *podstatu informace* a přesná čísla odvádějí od základnějších uvážení.

Funkční modely vytvářené v hlavě posilují cit pro měřítko věcí a jevů.

Proporční myšlení převádí složité údaje do srozumitelných představ.

Učiňme si *proporčním myšlením* třeba představu o velikosti lidstva:

Váha jedince 100 kg, tedy objem asi 100 litrů = 0,1 kubického metru.

7 miliard obyvatel světa by vyplnilo hranol 1 km x 1 km x 700 m.

Vliv člověka na obrovskou zeměkouli je značně přeceňován.

PŘEDURČENÉ DĚTI

Trvalé soužití je dnes nejvíce ohrožováno nevhodnými návyky z mnohaletého období nevázanosti a úbytkem základních párových vlastností

rozumnosti, příjemnosti a přizpůsobivosti.

Trend k oddělení rodičovství od soužití učiní jednou z plození samostatnou kategorií a ze sexu osobní volbu s obvyklou či virtuální účastí a rozptylem preferencí. Mezistupněm může být nahrazování předmanželských smluv předrodičovskými dohodami s důrazem na financování a vztahy k dítěti.

Souběžně s tradičním párováním začne přibývat jednotlivých žen i mužů, které nově přiláká sólové rodičovství s možností

ovlivňovat vlastnosti dětí na přání ‚genetickým vytríděním‘.

Dítě není šlechtěný pejsek; posun naznačeným směrem je však reálný.

Ženy bez partnera (nebo s jinou vizí) se budou moci realizovat v mateřství podle svých představ v zajištěné situaci, bez rozvodu a tahanic (a se vstřícnějším postojem svých pozdějších druhů k dětem ‚bezdotykových‘ otců).

Zájemkyně si budou vybírat z anonymních genetických profilů mužů, *kteří by jinak jen těžko potkaly, získaly a udržely* žádanou tělesnou i duševní vlastnosti potenciálních potomků – *doplňkové* ke svým.

Kalkulátor dědičných znaků s naznačenou zvýšenou pravděpodobností bude stále podrobnější a kromě pohlaví, zdravotních uvážení a vnějších charakteristik, zahrne i povahové rysy, způsoby uvažování, emocionální založení, sklony, zaměření, zvláštní nadání apod.

Státu se štedrá finanční podpora uvážlivého postupu, který obnoví zájem váhajících i osamocенých žen o mateřství, dlouhodobě vyplatí.

Děti z nadstandardních kombinací budou mnohem častěji přínosem.

Mužům, kteří si budou přát potomka (a dědice nebo pokračovatele) *podle svých představ* se svobodné otcovství prodraží o kompenzace ‚dárkyním‘ buněk s požadovanými vlastnostmi, a náhradním matkám (nové respektované povolání) za jednoroční roční cyklus ‚výpomoci‘.

V porovnání se situacemi zámožných manželů, které ženy připravily kořistnickými rozvody o všechno, a ještě jim odcizily děti, vyjde však bezrizikový projekt *s plnou kontrolou* stále relativně levně.

Tradiční rodiny samozřejmě neskončí a doplňkové možnosti otestuje čas.

REFERENDA

Snadnost *nezávazných elektronických* referend povede k jejich častému užívání, především pro *orientaci*. Výsledky se současným *podchycením profilů účastníků* (při zachování jejich anonymity) opatří i přehled názorů, podle pohlaví, věku, rodičovství, kvalifikace apod.

Zajímavá budou ‚výlučná‘ referenda, otevřená jen ověřeným (opět anonymním) členům odborných nebo jinak definovaných skupin.

‚Velké‘ zákonné volby určí jednoznačně reprezentaci. Další směřování bude užitečné doplňovat *přihlednutím* k názorům relevantních skupin. Elektronická vyjádření statisíců účastníků rychlých *orientačních referend* mohou být užitečnou oporou rozhodování i bez ověření, pokud, na rozdíl od těsných výsledků voleb, získá určitý názor *velmi výraznou* podporu.

Občasná ‚řádná‘ referenda budou mít i po přechodu na elektronické hlasování zákonnou formu s přesnými a závaznými výsledky. K minimálnímu počtu účastníků (pro platnost) by bylo užitečné ještě přidat potřebnou převahu *kladných* hlasů (např. nejméně 2 : 1).

REGULACE

V politice se sblíží programy stran, ale přirostují rozdíly mezi přístupy.

Paměťově založení poslanci prosazují stále podrobnější pravidla a na ojedinělé nežádoucí jevy reagují omezujícími plošnými ‚opatřeními‘.

Řešitelsky založení zástupci preferují jednoduché samočinně působící mechanismy na pomezí prevence a likvidace problémů v počátcích.

Takovým mechanismem byla, ale přestala být, ‚neviditelná ruka trhu‘. Zvyšování složitosti paradoxně vítězí, protože je snadnější.

Funkčnost samoregulačních ochranných mechanismů by *neměla* záviset na předpokladu ideálních vlastností občanů, ale ani na přísné kontrole.

Státní aparát čekají v budoucnosti změny. Na vyšší technické úrovni budou úřední úkony nahrazovány programy se samoobslužnými vstupy a k rozdělování peněz poslouží algoritmy s místními koeficienty.

ROBOTIZACE

Lidský potenciál vidíme ve vzdělání, vedoucímu k uznávané kvalifikaci. Vysoce kvalifikované budou i příští generace robotů.

Lidský potenciál pro budoucnost země je v myšlení a vůli.

Roboty jsme si zprvu představovali jako plechové panáky. Potom přišly robotické vysavače a hydraulické pákstroje na výrobních linkách.

Největší trh se nakonec otevírá přece jen pro ‚osobního pomocníka‘, pohyblivého na malé základně, s končetinami a úchopem.

Univerzální model v náznaku lidské podoby bude produkován levně ve velkých sériích, a funkčnost mu zajistí až dokupované specializované doplňky a programy – a napojení na ‚robotický internet‘.

Století robotů není nadsázka. Pracovní, i osobní ‚asistenti‘ zaplaví svět, jako kdysi počítače a mobily. Ideálně totiž zapadají mezi *dopravní prostředky a informační technologie* a úplně prázdný trh nabídne oběma saturovaným segmentům obrovskou novou oblast působnosti.

Zatímco lidstvo hrubne, roboti budou mít naprogramovány ‚měkké‘ lidské vlastnosti. V tramvaji neuvolní místo staré paní mladík, ale s úklonou stroj.

RODIČOVSTVÍ

Tradiční rodiny s dětmi nezaniknou; častěji ale bude soužití matek s muži, kteří neznámého otce na čas nahradí. Mladší muži preferují bezdětné ženy, aby měli jejich čas jen pro sebe. Zralejším mužům vyhovují ženy, které na ně mají méně času – a děti, za které neodpovídají jim příliš nevadí.

Feministická koncepce *současné kariéry a mateřství* vyčerpává matky a připravuje děti o rodičovský vliv v domácím prostředí.

Obě alternativy budou pokračovat, ale častěji jednotlivě; v rozdělení do dvou proudů svobodnou volbou. (Odsouvanému mateřství vyhovuje západní model: pracovat v období samostatnosti – a později vychovávat děti a vytvářet příjemný a funkční domov.)

Opomíjeným faktorem při uvahách o rodině je rozdílnost libida, zvláště u žen (a v různých fázích života); apetence mužů bývá podobnější.

Pro harmonické soužití není důležitá vysoká úroveň, ale *stejnost* zájmu.

Vyrovnanější emoce prospívají trvalým vztahům a rodině. Návyková potřeba vzrušení, změn a ‚seberealizace‘ naznačuje párovou nevhodnost. Budoucí rozdělení žen lze rozšířit na tři volby: *rodina / kariéra / zábava*.

Rodinné typy budou mít více dětí než dnes, ale začne přibývat i žen, které zůstanou z vlastního rozhodnutí bezdětné.

Nové formy soužití (spolupracující matky, předrodičovské smlouvy, registrované *blízké osoby* a mnoho dalších možností) jsou zajímavým námětem k promyšlení, přesahujícím představivost právníků a psychologů.

Od celoživotního spojení s jednou ženou odrazují dnes muže i početnější zkušenosti ze selhání zprvu nadějných vztahů v minulosti.

S ubývající přizpůsobivostí rozhoduje o úspěchu párového soužití výběr protějšků, které si od začátku ‚padnou‘ a nemusí se měnit.

Navenek úspěšné páry nejčastěji spojuje stejný životní styl; rodičovství však odsouvají. Nalezne-li přemýšlivý muž přemýšlivou ženu, prolnou se i duchem, a děti jsou přirozeným pokračováním jejich lásky.

Úvahy o předávání života se týkají i předávání myšlení.

RODIČOVSKÉ ZKOUŠKY

Zásadní význam pro budoucnost mají trendy ve skladbě populace.

Jak zařídit, aby spořádané dvojice, u kterých je větší pravděpodobnost, že své kvality předají dále, měly více dětí?

Rozmnožovat se *bez omezení* může kdokoli nad hranici svéprávnosti a stejné přídavky nelze upřít ani těm nejméně způsobilým.

Disproporce kvality a kvantity (čím méně schopností a vůle, tím více dětí), zaměří v období krize pozornost spořádané většiny k potřebě odpovědnějšího přístupu k plození

povzbuzením plánovaného rodičovství dobře připravených dvojic.

Účelem nejrůznějších kurzů je navenek získání kvalifikace (řidičský nebo zbrojní průkaz), ale současně také *vyloučení nevhodných* – s nízkou úrovní inteligence a sebekázně – přiměřeným nastavením požadavků.

Absolvování zdravotně a psychologicky zaměřeného kurzu, vyžadujícího jen pravidelnou docházku dvojic a později vyplnění nepříliš náročného nestranně vyhodnocovaného testu základů rodičovství by nesmělo ovlivnit výplatu obvyklých přídavků všem ostatním.

Dobrovolné zvýšení kvalifikace rodičů by si ale zasloužilo zvláštní bonus...

SEBEKÁZEŇ

Od vyžadované kázně se odvíjí sebekázeň z vlastního rozhodnutí.

Snahy rodičů ulehčovat svým potomkům život a plnit jim všechna přání posilují v dětech přesvědčení o nároku na zajištění na vysoké úrovni a ochranu před nepřízněmi osudu – a pocit, že za vše, co se jim nezdaří nebo znelíbí, může někdo jiný.

Místo překonávání překážek vlastními silami pak očekávají *nápomocná opatření*, o která se ‚pro jejich dobro‘ za jejich peníze ochotně postará stát.

Pevná vůle je hybnou silou života – a ochranou před nežádoucím.

K výkonu většiny *i zdánlivě náročných* povolání stačí obvykle nedlouhé zacvičení. Pro mladou generaci bude ale stále těžší každé ráno vstát, dojít do práce a vydržet celý den na jednom místě.

Nemít nechtěné děti, nepít, nekrást a nedrogovat také vyžaduje vůli.

Úspěch asijských zemí přičítáme pilnému studiu. Znalosti neškodí, ale hlavním efektem tamních škol je *vštěpování kázně a sebekázně*.

Pod záminkou vzdělávání se především posiluje vůle.

Idealistické zákony Evropské unie které připravily rodiče o přiměřené nástroje výchovy a uvolnily nezralým nezletilým prostor ke svévoli přispívají i k odrazování dvojic od zakládání rodin.

V důsledku horlivé ochrany práv dětí se narodí o tisíce dětí méně.

SLOŽITOST

Evropa je oslabena chybějícím průmyslem zlikvidovaným globalizací, rozbujením zbytečných profesí, škodlivými regulacemi pracovního trhu, nezájmem o užitečné činnosti a vlastní podnikání, nejsložitějším systémem zákonů, a dusící zátěží odvodů a druhotných povinností.

Vše, co Evropu vyčerpává a odvádí od důležitějších věcí, představuje současně i rezervu pro zlepšení.

Program zjednodušování nabízí větší úspory než ‚snížení počtu úředníků‘, jejichž platy nejsou tak velké jako škody způsobované jejich působením.

Racionalizace nezačíná propouštěním, ale zjednodušováním a rušením procedur. Nevytváří sama nové hodnoty, ale otevírá k nim cestu.

V důsledku přílišné složitosti se leccos přínosného vůbec neuskuteční. Složitost není nevyhnutelný důsledek pokroku. Vnitřní složitost se netýká výstupů a i ty nejsložitější systémy mohou být přátelské uživateli.

Ženy žijí déle, ale plnohodnotného času mají méně. Přibývající složitost jim vytváří nová místa, ale psychicky je vyčerpává.

Jednoduchá funkční řešení mají však i řadu odpůrců.

Nadměrná složitost umožňuje neproduktivním kvalifikovaným jedincům těžit ze svých výsadních pozic.

Pragmatický postoj k podnikání napomohl vzestupu Asie, nsvázané nespočtem našich omezení, a obrovský rozdíl shledáme i mezi Evropou, sešněrovanou podrobnými zákony, a stále mnohem volnější Amerikou.

Politici, administrátoři a úřednice často ještě zpříšňují pravidla z vlastní iniciativy, *ve snaze vykázat činnost*.

V Evropské unii patříme k zemím s největším počtem nadstandardně přísných předpisů. Nemístné direktivy netlumíme, ale plníme svědomitěji než jinde a bez myšlení dodržujeme, co se ‚*musí*‘ nebo ‚*nesmí*‘...

Zastánci regulace, vzdělaní lidé bez praktických zkušeností, obvykle argumentují potřebou vše přesně definovat, kontrolovat a dokumentovat.

Věci nemusí být dokonalé, aby dobře fungovaly.

Redukce složitosti může být jedním ze čtyř pilířů programu obnovy.

SLUŽBY

Globalizace vystavila domácí podniky konkurenci celého světa. Služby mají místní charakter a jsou chráněny i růzností individuálních požadavků. V období návratu k větší soběstačnosti dojde k prolínání obou segmentů.

Služby nezahrnují jen kadeřnice a instalatéry, ale i podstatnější úkony ‚na objednávku‘. Není je snadné podchytit, regulovat a danit; ale nabízejí pracovní příležitosti neohrožované nabídkami odjinud.

Osobně vyžádané služby placené ‚ze svého‘ navíc přinášejí vždy *užitek nebo potěšení*.

Služby, přerůstající do sféry výroby (nábytek na míru od místního truhláře, zelenina z místní farmy), mohou zajistit velkou část běžných potřeb a být základem pokračujícího podnikání.

STATISTIKA

Statistický úřad je příkladem instituce, která plní řádně své úkoly, ale zdaleka nevyužívá své možnosti.

Pouhá funkčnost není zárukou využití potenciálu oboru.

‚Ženy jezdí lépe než muži!‘ tvrdí třeba feministky na základě statistik. Majitelky řidičských průkazů mají skutečně méně nehod, protože polovina jich nejedí vůbec a zbytek méně než muži a ve snadnějších vozidlech.

(Z hlediska statistiky je nejlepším řidičem držitel průkazu, upoutaný na lůžko po těžké nehodě, kterou způsobil loni.)

Podle statistik klesá plodnost mužů a úbytek je pohotově zdůvodňován škodlivinami. Co když jsou jen vyčerpaní novodobou promiskuitou?

Statistiky vyžadují nápady, domyšlení – a poctivost.

STÁT

Málokterá vláda odolá pokušení ‚přidávat‘ početnějším vrstvám voličů na úkor menších ale *prakticky důležitějších skupin*.

V demokracii je stát nástrojem vládnoucí strany usilující o znovuzvolení, pro kterou jsou populistické kroky snadnější než lepší výsledky.

Rostoucí sociální výdaje při klesajících příjmech, povedou v období útlumu k dalšímu ubírání menšině schopné vytvářet hodnoty – aniž by byla uspokojená závislá většina. Nespokojenost se tak vyhrotí na obou koncích.

Od státu lze očekávat střídání bezradné nečinnosti s nemístnou tvrdostí. Represivní *akční* složky policie čítají jen asi tisícinu obyvatel a na první pohled by se zdálo, že je stát bezbranný.

Nezbytnost státního aparátu a jeho přetrvání je však jistěno všeobecnou potřebou systému, který

pravidelně vyplácí příspěvky, podpory a důchody.

Polovina občanů má nějaké nároky, a ti nejradikálnější obvykle závisejí na podporách úplně.

Machiavelli by dnes navrhl mocenský systém založený

na ovládnání mas závislých na funkčnosti pečovatelského státu.

ŠKOLSTVÍ

Princip vyučování se od dob Marie Terezie nezměnil:

opakování zapamatovaného a stejnost požadavků pro všechny.

Největší průlom do tradičních postupů učinil v novověku Tomáš Baťa.

Baťova škola práce připravovala pracovníky se všeobecnými schopnostmi, kteří později uspěli i v jiných oborech díky samostatnému myšlení, širokému záběru, adaptabilitě a pevné vůli.

Po placené práci *na plný úvazek* následovala večerní výuka, kterou zajišťovali i hostující odborníci. Hlavním přínosem však bylo

střídání míst v běžném pracovním režimu – vždy po měsíci.

Bohatost odborných a lidských zkušeností z *kolečka čtyřiceti pracovišť*, od obstarávání surovin, přes výrobu až po distribuci, reklamu a prodej je nesrovnatelná s úzkými teoretickými vědomostmi našich vysokoškoláků.

Z praktické přípravy vhodných se stala ‚hra na vzdělání‘ všech.

Konzervativní školství, které nese značnou vinu na dnešních problémech Evropy, tentokrát nečekají obvyklé malé ‚reformy‘, ale principiální změny.

Kromě odstraňování diskriminace na základě paměti (str. 9) a zavádění individuálních učebních programů (níže) se důraz přesune z vyučování ve zúžených kategoriích na chápání a užívání obecných postupů.

V dnešním informačně bohatém světě získáváme většinu potřebných vědomostí *příběžně a samovolně* – znalost světa z cestování a televizních dokumentů, porozumění života z příběhů a situací v knihách a filmech, počítačovou zručnost praxí, angličtinu jako klíč k zajímavostem, ovládnání přístrojů poučením vrstevníků, počty spravováním vlastních peněz atd.

Znalosti nabyté mimo školu převládají a *výuka předmětů ztrácí význam*. Obvykle vynikáme v tom, co je nám blízké a ostatní nás příliš nezajímá. Pro podchycení jednotlivých studentů, ale především pro lepší výsledky země v tvrdé světové konkurenci bude třeba

více rozvíjet individuální vlohy a méně zatěžovat jednotnými požadavky.

UČEBNÍ PROGRAMY

Náznaky jedinečných schopností nebo inklinace k určité oblasti zájmu lze rozeznat u nemála dětí. Tradiční školy ale osobní potenciál nestačí rozvíjet a nejvýš naučí všechny (opakovat) totéž. Budoucí výukové programy ‚na míru‘ umožní vytěžit z každého to nejlepší s dvojnásobným efektem:

Největší přínos pro společnost – a největší spokojenost jedinců.

Testování prvních uživatelů individuálních učebních programů už ukazuje mnohem lepší výsledky než u tradiční výuky – i větší zájem studentů.

Rozdíl mezi státy, které specializované programy pohotově využijí a těmi, které jen ustaví odborné komise začnou narůstat.

Pro úspěch země je optimální rozvíjet v každém přednostně,
co ho baví, a co se mu daří.

Trend k individualizaci začne snižovat potřebu budov i pedagogů (zato zvýší počet konzultantů na sítích) zmírní problémy s absencemi a nekázní, a posílí osobní odpovědnost studentů. Nejúčinnější formou studia se stane výběr online kurzů; někdy *s asistencí* potřebně vybavených škol.

Většinu studentů většina věcí nezajímá, a všichni nemusí vědět všechno. Přechod na interaktivní programy s brankami standardů a odměnami (ve formě rychlejšího postupu, získání volného času apod.) zkvalitní užitečné vzdělání a zlepší výhled země; vyvolá však odpor pedagogů ve 3 bodech:

Odlidštění... Jako jsou knihy jen prostředky k přenosu myšlenek autorů, učební programy napojují studenty na myšlení nejlepších pedagogů.

Kolektiv... Vliv kolektivu je sporný (stádnost, šikana) a důležitost třídy s náhodným souborem pubertálních vrstevníků, s jakými se později nikdo už nesetká, je zpochybněna i novodobým důrazem na individualní rozvoj.

Osobnost... Důležitý efekt osobností zajistí videozáznamy besed předních odborníků z nejrůznějších oborů se studenty stejného věku.

Záznamy osobností jsou působivější než přítomnost neosobností.

Chytré programy nabídnou studium ve zvoleném zaměření *do hloubky nebo do šířky*, posílí vlastní myšlení, a přenesením důrazu na užívání dostupných informací omezí diskriminaci na základě paměti.

Individuální vzdělávací programy zprvu zvýhodní progresivnější země. Až se výrazně osvědčí, budou ve spěchu zaváděny i všude jinde.

(Produkce velkého množství potřebných programů v angličtině, s prvky animace a filmových dokumentů, nabízí našim firmám řadu příležitostí k podnikání s exportním potenciálem.)

ÚČELOVÉ STRANY

V období krize začnou vznikat uskupení nového druhu.

Od tradičních stran s *všepokrývajícími* programy se budou lišit *zaměřením na dílčí cíle* např. studentů, sportovců, žen, důchodců, obyvatel venkova, motoristů, rozvedených rodičů apod.

Trend k prosazování vlastních úzkých zájmů (na úkor ostatních) vyzdvihne k moci mluvčí vyhraněných zájmových skupin – a rozvrátí dnešní systém.

Demokracie předpokládá *převahu společných zájmů* a nemá pojistku pro ‚demokratické‘ *prosazování dílčích priorit.*

ÚSTUP

Na rozdíl od velké hospodářské krize v 30. letech tentokrát nepůjde o holé přežití, ale o přečkání horších časů na „přijatelné“ úrovni.

Slábnoucí starý kontinent bude potřebovat plán *ústupu a konzolidace*, vycházející poctivě ze skutečné situace – a omezených možností:

Problémy Evropy nejsou zaviněny situací někde jinde.

Zadlužení není příčinou ale následkem neúčinnosti.

O rychlé navození inflace se postarají výběrci vkladů.

Úbytek exportů ztíží platby nezbytných dovozů.

Efekt globalizace bude utlumen nedostatkem valut.

Krize nebude mírná ani krátká – a změní náš svět.

Udržení pořádku musí být nadřazeno všemu ostatnímu.

Je možné:

Zvýhodnit podnikání vytvářející užitečné hodnoty.

Přenést důraz ze zaměstnanosti na potřebnost.

Snížit ztráty ze zbytečné složitosti.

Ušetřit zrušením pochybných programů.

Podpořit stabilizující větší soběstačnost.

Využít potenciál volného času, zábavy, nálad a vztahů.

Ukončit „hru na vzdělání“ s důrazem na paměť.

Omezit zátěž drahých neproduktivních profesí.

Připustit, že důchodový věk je iluzí, není-li práce.

Zvážit reformu aplikačních mechanismů demokracie.

K vyrovnání hodnot užít vyšší řízenou inflaci atd.

VLÁDA

Stát, který býval smyslem existence národa už přežívá jen jako složitý a nepružný úřední aparát bez ambicí a nápadů, zastrašující ojedinělými sankcemi občany, na jejichž daních a *netečnosti* závisí.

K hospodářskému zlepšení nedochází zásluhou vlád, ani větší měrou firem. Pro země (jako naše) závislé na exportech jsou rozhodující *příznivé okolnosti a příležitosti v zahraničí a ze zahraničí*.

V období konjunktury si může i špatná vláda přivlastnit vzestup, zatímco v období poklesu čeká nelibost i vládu, která udělala maximum možného.

Bezradnost vlád v období útlumu otevře prostor jiným alternativám. Zvolení krajní levice nebo pravice ale už nepředstavuje někdejší osudovou hrozbu; jen pokus, zkušenost a nejvýš jedno promarněné volební období. Předsudky a vášně o skupinách u moci zmírní tyto postřehy:

Ideologie režimu je podružná – rozhodují pouze výsledky.

Vláda, která se neosvědčí skončí.

Jakýkoli druh vlády bude mít podporu *povede-li se lidem lépe*.

VNITŘNÍ SVĚT

Osamění vyplněné myšlenkami může být příjemnější a zajímavější než povrchní společnost. Dobrovolná samota potřebná k soustředění je *opakem* prázdnoty a bezcílnosti. Velké věci vznikají o samotě.

Vnitřní svět máme na dosah, ihned a zdarma.

Myšlenky, které pravidelně rozvíjíme se přirozeně formují do *tématických celků a osobních ,projektů'*.

Zadání zvolená primárně pro zábavu přinášejí často i využitelné závěry.

S rostoucí důvěrou v myšlení není nutné zkoušet vše na vlastní kůži.

Různé situace si můžeme projít vícekrát v hlavě.

Myšlení se odvíjí od dobrých otázek. Učit se myslet znamená kultivovat návyk *zastavení s otázkou*. Otázka obsahuje úvod do situace i úkol.

Otázky jsou důležitější než odpovědi, protože předurčují směr uvažování a dávají mu smysl. K odpovědím obvykle stačí inteligence nebo vzdělání.

Běžné myšlení reaguje na běžné potřeby a spěchá vyšlapanými cestami.

Volné myšlení krouží, přelétá, a probírá hravě jakékoli zvolené téma.

Bohatý duševní život je nejcennější nadstavbou člověka.

VOLBY (viz také REFERENDA)

Hospodářská a morální krize může trvat několik let a nezaberou-li běžná řešení začne veřejnost zvažovat i nabídky nestandardních postupů.

Lákavé *nefunkční* ideje musí dostat šanci, aby se *samy znemožnily*.

Důležitější než výčet práv a svobod je v demokracii trvale otevřená možnost změny. (Problémy po roce 1948 nezpůsobila vláda komunistů, kterou by národ jedno volební období unesl, ale jejich *neodstranitelnost*.)

Nedostane-li krajní levice šanci zformovat vládu (a zklamat), bude trvale destabilizovat politické prostředí (str. 25).

V období útlumu se stanou hlavním tématem voleb *životní jistoty*.

Krize poškodí pravici, spojovanou se selhávajícím kapitalismem. Předvede ale i bezmoc levice, která se vzdala tvrdších prostředků výměnou za příslib udržování sociálního státu i v období vlády opozice. Levicové strany dokáží spravedlivěji uspořádat bídu – méně už napomoci k vzestupu.

Nejpočetnější dějnotvornou třídu nově vytvoří *nepracující všeho druhu*.

Volební agitace se přesune na sociální sítě a strany a agentury začnou kupčit s detailními profily voličů. Zvítězí hnutí, které rozešle největší množství nejpodrobnějších slibů *na míru a na přání* jednotlivým občanům.

Vývoj, který zachovává princip rovnosti a jednoho hlasu je formálně v pořádku. Uvážíme-li však lidskou nedokonalost kandidátů i voličů přibude tím další důvod k reformě aplikačních mechanismů demokracie.

Možnost hlasování bez přímé účasti, (elektronicky nebo pověřením) je naproti tomu jen technické usnadnění.

Prostředky jednoznačné identifikace okamžitým přenosem biometrických údajů jsou již na dosah a snadnější přístup k hlasování zvýší zájem i účast.

V některých zemích jsou volby povinné. Jinde se uvažuje o odebrání nebo přidávání hlasů. Nejlepší výsledek by u nás přinesla

povinná účast pro plátce daní – a dobrovolná pro ostatní.

Nová technologie umožní i větší diverzifikaci vůle občanů. Nabízí se např. zavedení ‚záporného‘ hlasu nebo rozdělení hlasu na podíly.

Složitost nezatěžuje, je-li ihned zpracována chytrým programem a větší individualizace není v konfliktu se stejnou celkovou vahou jednoho hlasu. Problematičtější je ovlivňování voličů nepravdami a nepodloženými sliby.

Idealismus lze snadno zneužít a nová pravidla by měla více vycházet ze

znalostí lidské povahy a z praktických uvážení.

Vzdálenější doplňkovou možností je postupné nahrazování politického a úředního aparátu chytrými samočinnými programy a algoritmy.

Stát by mohlo ve vzdálenější budoucnosti zčásti zastoupit jemné soustrojí vyvažující přání občanů, vyjádřené třeba občas obměňovanými seznamy odpovědí na velké množství otázek (s koeficienty důležitosti).

Jakkoli nepravděpodobně tento letmý náznak působí, respektuje princip demokracie dokonce na vyšší úrovni a bude jednou proveditelný.

VÝŠKA

Výška opočlověka se ustálila na optimu kolem 160 cm a ještě před sto lety nebyli lidé o mnoho vyšší. Dnešní mladí dlouzí a hubení budou jednou korpulentní a špatně pohybliví.

V hypotetických extrémech jsou disproporce zřejmější:

Při zdvojnásobení výšky by vzrostla nosná plocha kloubů a obratlů čtyřikrát, ale celková váha osmkrát (dvojnásobné přetížení na cm²).

Rodiče se pyšní vzrůstem svých potomků a ženy preferují vysoké muže, přestože statistiky ukazují, že menší lidé jsou vcelku zdravější a mají méně úrazů. S výškou klesá i věk dožití. Tento jev se podílí na delším životě žen.

Podle amerických statistik:

U vyšších lidí každý centimetr navíc zkracuje život skoro o půl roku.

VZDĚLÁNÍ

Důležitost vzdělání zdůrazňují pedagogové, kterým vyučování zajišťuje pohodlné živobytí a politici, kteří potřebují univerzální odpověď na všechny problémy s nimiž si nevědí rady. Věříme, že vzdělání:

je podmínkou a zárukou budoucího blahobytu,

je vhodné pro každého,

je totéž, co myšlení.

Mezi vzděláním, inteligencí a myšlením jsou velmi podstatné rozdíly. (Moderní školství už sice myšlení zmiňuje, ale jen ve smyslu *chápání*.)

Vliv vzdělání na úspěch země bývá přeceňován.

Nárůst počtu vysokoškoláků zlepšil statistiky a snížil standardy. Kdyby se počet dnešních studentů a pedagogů omezil jen na lepší polovinu, stoupla by nezaměstnanost asi o 3%.

Evropě nechybí vzdělání, ale myšlení a vůle.

Z praktické přípravy vhodných se stala „hra na vzdělání“ nadpoloviční většiny, která nenáročností vyhovuje studujícím i vyučujícím.

Cílem vzdělávání se stalo *získání potvrzení* o absolvování školy.

(Lepší výsledky prestižních škol jsou předurčeny už počátečním výběrem.)

Vysokoškoláci jsou statisticky úspěšnější údajně díky studiu, ale spíše, protože jsou od počátku trochu bystřejší a později mají více příležitostí.

Úzce vymezené zaměstnanecké úkony s požadavkem kvalifikace by většinou mohli vykonávat jen *po krátkém zaučení*.

Kdyby místo odřikávání vědomostí, dostupných na internetu, rozvíjeli své myšlení, dokázali by si vytvářet užitečné pracovní příležitosti sami.

Zárukou prosperity bývala početná třída disciplinovaných středně kvalifikovaných pracovníků.

V případě útlumu Evropy zůstanou milióny vysoce kvalifikovaných zaměstnanců v moderních objektech se vším potřebným zařízením bez práce, pokud jim někdo nevymyslí *program*.

Při volbě studia váháme mezi různými obory. Podstatnější je rozlišení na *zaměstnanecké a podnikatelské typy*.

Zaměstnanci se řídí instrukcemi; podnikání vyžaduje vlastní myšlení.

Efekt (a příjem) podnikatelů je *násoben* nasazením zaměstnanců.

Zaměstnanci udržují existující stav, podnikatelé postupují dál.

V období útlumu bude důležitý výběr zaměření. U dobře zvoleného oboru nás vzestupná vlna vynese nahoru; v neperspektivních segmentech neuspějeme ani při velkém úsilí.

Přebytek studentů ve specializacích s důrazem na paměť naznačuje budoucí nedostatek řešitelských typů (nápadů, konstrukce, inovace).

Bystřejším jedincům se otevře možnost přípravy podle vlastních představ.

Samostudium posiluje podnikatelské vlastnosti – myšlení a iniciativu.

VZTAHY

Krásné napětí mezi pohlavími přestává být zdrojem naděje a hybnou silou lidského konání. Sex pozbývá tajuplnou výjimečnost a stává se segmentem zábavy, někde mezi kulturou a sportem, přestože *jedinečnost* vztahu je základem trvalého soužití a rodičovství.

Úroveň promiskuity ve společnosti určují ženy,

Pro předvídání budoucnosti rodiny (metodou návratu z konečného stavu) musíme stanovit rozumný ‚úběžník‘ – bez dnešních předsudků.

Hlavním uvážením je spokojenost obou pohlaví a pokračování v dětech.

Tyto dva zřetelky ale nemusí být propojeny.

Více volného času v období útlumu prospěje vztahům, a nezaměstnaní možná vymyslí účinnější mechanismy vyhledávání ideálních protějšků, kombinující třeba originální nápady se skupinovou svépomocí.

Párové vztahy oslabené emancipací a snadným uspokojováním touhy po změně, začíná ohrožovat i pokročilejší technologie.

Předzvěstí nových možností v dosahu milionů uživatelů jsou počítačové hry, které už dnes užívají kamery a *pohybová a hmatová čidla*.

Posun od tolerance k propagaci neobvyklostí a asistované autoerotiky přinese zábavu a vzrušení, ale ještě více rozvrátí soužití.

Ženskost se všemi kouzly, v mírnosti, rozumnosti a příjemnosti, všude kolem nás ubývá a s ní ubývá i láska nebo alespoň náklonnost (str. 61).

Internetová nabídka už dnes odvádí část mužů (i žen) k nepřímým formám erotiky a mobily usnadňují nevěru.

Nepoznané živé ženy snad zůstanou přitažlivější než ty *virtuální* – které ale mohou dobře nahradit nepřijemné a nerozumné skutečné družky.

V *dotykových kontaktech na dálku* uvidí genderové vědkyně jen vítané prostředky pro lásku kariérních zaměstnankyň na služebních cestách.

Virtuální erotické vztahy, snadné, bezpečné, anonymní a vždy zajímavě nové, se ale budou zdokonalovat a odvádět ‚ze hry‘ stále více protějšků, a současně modifikovat pocity k opačnému pohlaví.

Přenos intimních doteků úplně změní vztahy mezi ženami a muži.

Soužití myslícího muže a myslící ženy jedinečně hlubokým porozuměním a nevyčerpateľnou zábavností snad přetrvá. Myšlení je sexy.

ZACÍLENÍ

Politikům a ekonomům obvykle chybí praktické zkušenosti z vlastního užitečného podnikání.

Vycházejí z předpokladu trvalého vytváření hodnot *kdesi mimo* a zabývají se jen tím dalším.

Ubývá-li podnikání ubývají i prostředky k přerozdělování.

Globalizace má málo vítězů, ale mnoho poražených.

Neúspěch vede k poklesu – až na udržitelnou úroveň.

Úbytek exportů je předzvěstí nedostatku valut.

Zdražení dovozů otevře prostor místní iniciativě.

Posun k soběstačnosti nabídne firmám řadu nových příležitostí a při nižší počáteční produktivitě opatří mnoha lidem práci – a zemi perspektivu.

ZARUČENÝ PŘÍJEM

Můžeme nadále ‚bojovat s nezaměstnaností‘ a nahrazovat ubývající užitečné činnosti zbytečnými, nebo připustit, že díky technickému pokroku stačí k provozu země méně úsilí a přistoupit k *osvobození od práce*.

Dříve či později se nejspíš dočkáme základního nepodmíněného příjmu pro kohokoli v jakémkoli věku, který vyřeší i hlavolam příštích důchodů (str. 12), alespoň na základní úrovni. ‚Nadstandard‘ bude záležet pouze na osobní iniciativě (vytváření vlastních rezerv, přivýdělků apod.).

I kdybychom nestáli na prahu krize Evropy, která vše změní, předpoklad nabídky práce až do důchodového věku není reálný a v nezaviněné situaci *nelze užívat pro pozdější platby princip zásluhovosti*.

Obyvatelstvo se rozdělí do tří skupin:

- V jedné budou užitečně pracující, zajišťující provoz a žádané služby.
- Ve druhé nezaměstnatelní – které už dnes podporuje stát.
- Třetí skupinu vytvoří nepracující – bez ohledu na věk a důvod.

Možnost nepracovat využijí zvláště starší a jinak zaopatřené osoby a na část uvolněných míst budou moci nastoupit mladší čekatelé.

Dnešní sociální podpory jsou nižší než důchody a ještě zpochybňované libovůlí úřednic, posuzujících ‚snahy‘ ponižovaných žadatelů. Platit rostoucímu počtu nezaměstnaných bude nutné tak jako tak, (aby nedocházelo k nepokojům) a v horších časech převládne i mezi ještě pracujícími touha alespoň po malé, ale jisté doživotní platbě.

V referendu o zavádění zaručeného příjmu nebudou rozhodovat jen fakta.

Nezkoumejme tedy ‚kdy, jak a za kolik‘ – ale uvažme ‚proč‘.

Po dlouhé době, vlastně od přijetí idejí sociální spravedlnosti, se objevuje nový atraktivní program zásadní proměny společnosti.

Hlavním přínosem bude *odklon od tradičního modelu celoživotní práce*.

U nezaměstnaných bude vystřídán pocit neúspěchu pocitem sounáležitosti s úctyhodnější skupinou ‚uvolněných‘. Mnoho žen se dočká ocenění dříve neplacené práce v domácnosti, při výchově dětí a péči o starší příbuzné. ‚Věční‘ studenti přestanou být zátěží rodičů, a záruku zajištění uvítají třeba i zájmové organizace, sdružující osoby, které budou mít pro volný čas okamžité využití, atd.

Záručený příjem se stane nosným heslem, jakým bylo v minulosti všeobecné hlasovací právo – na které se upnou naděje mnoha lidí.

Koncept nepodmíněného příjmu spojuje model *záchranné sítě* pečovatelského státu s liberálním modelem *zlepšování vlastním úsilím*.

Zájem většiny voličů podchyť politické strany a své nudné programy rychle doplní návrhy nejrůznějšího načasování a způsobů realizace.

Součástí osobní svobody je i základní ekonomická svoboda.

ZÁSTUPNÉ PROBLÉMY.

Není-li lidská kapacita pro starosti vyčerpána, hledá si *zástupné* problémy, a nalézá je v poplašných tvzeních (o atomových elektrárnách, globálním oteplení, břidlicovém plynu nebo o ‚vyčerpání‘ čehokoli), podsouvaných neznalé většině komerčními zájmy.

Budoucí problémy západní civilizace se rýsují úplně jinde:

Pečovatelství státu oslabuje charakter, vůli a podnikavost. Ubývá zájem (hlavně mužů) o rodinné soužití a děti. Vzdělání se stává pouhou ‚hrou na vzdělání‘. Převládá zaměstnanecká mentalita a přibývá drahých druhotných činností, které nevytvářejí užitečné hodnoty.

Přestávají vznikat nové dynamické firmy a Evropa, oslabovaná složitostí a dominancí neproduktivních paměťových typů, není schopna konkurovat ostatnímu světu.

Demokracii chybí ochranné mechanismy do moderních časů a globalizace se stala zdrojem nestability. Problémy se už obáváme i pojmenovat.

ZMENŠOVÁNÍ

Některé provokativní myšlenky vedou k neobvyklým ale reálným řešením; třeba i *program zmenšování*.

V těžkých dobách (války, revoluce, krize) se rodí menší děti, které jsou později po všech stránkách velmi životaschopné.

Uvážíme-li, že tělo je jen pohybový modul opatřený smyslovými čidly, lze si představit – při zachování stejného vnímání, myšlení a stejné kvality života, *ekologický program zmenšování lidské rasy*, započatý opakovaným křížením *drobnějších dvojic uvědomělých ekologických aktivistů*.

Tento program by byl mimořádným přínosem pro budoucnost lidstva (menší spotřeba potravin a energie, menší domy, vozy, věci.)

ZMĚNY

Školství, zdravotnictví, spravedlnost a další problémové segmenty jsou ovládány konzervativními skupinami se zakořeněnými návyky a odporem k podstatnějším změnám. Také úvahy o zlepšení politického uspořádání jsou pojímány nejvýš jen v rámci obvyklého uspořádání.

Velké instituce nemohou reformovat samy sebe.

Silný (a dobře promyšlený) impulz musí přijít zvenčí. Útlum usnadní zavedení žádoucích změn, které zatím stále odsouváme; lze však očekávat i řadu sporných návrhů a nefunkčních ‚řešení‘.

Krize mají přirozený věčný průběh, ale vyžadují i určitý *čas prožitků*. ‚Nechat být‘ a vyčkávat však není považováno za plnohodnotný postoj.

Nejvíce změn k horšímu souvisí s potřebou ‚vykázat činnost‘.

Řada dnešních problémů Evropy nemusela vůbec nastat. Dotace zelené energie, nefunkční motivační programy, expanze a degradace vzdělávacího průmyslu, tvorba umělých míst, nekompatibilní imigrace, alarmistické preventivní programy apod. jsou příklady akčních postupů, které bylo možné už *ve fázi návrhů domyslet a zavrhnout*.

ZRUČNOST

V jednodušších dobách musel člověk, zvláště na venkově, umět trochu ode všeho. Dělna práce snížila potřebu všestrannosti, ale zručnost přetrvala i za socialismu, už kvůli potřebě *samovýroby* všeho chybějícího.

Hotové věci dnes nevyžadují vlastní příčinlivost a odklon od zručnosti k počítačové zběhlosti úpadek šikovnosti dovršil.

Nabytí nových schopností nevylučuje zachování starých; ty vymizely z nezájmu. Na rozdíl od jiných fyzických aktivit je podstatou zručnosti *vedení manuální činnosti myšlením*.

U zručnosti převládá duševní složka nad fyzickou.

Až nedostatek valut na nákupy z dovozu zase nastartuje místní podnikání, bude oceňována improvizace, nápaditost a zručnost.

Nezaměstnanost se nedotkne činností s důrazem na funkčnost v proměnlivých okolnostech a oborů vyžadujících úsudek a uvažování v nestandardních situacích.

Realizace nápadů *vlastními silami* naznačuje i podnikatelský potenciál.

Praktické myšlení a zručnost souvisejí.

ZVÍŘATA

Soužití s lidmi posiluje ve zvířatech žádoucí návyky i schopnost vycítit nálady a vhodně reagovat.

Některá zvířata mají více empatie než lidé.

Šlechtění na základě vnějších znaků bude doplněno křížením na základě učenlivosti, které spolu *s novými možnostmi komunikace* umožní vzestup dovedností a zrychlenou evoluci zvířecí inteligence.

Genová manipulace vytvoří ideální zvíře s lojalitou psa, čistotou kočky a sebeničivými sklony norského lumíka, který se vrhá z útesů (a balkónů, když omrzí děti).

S úbytkem párových vztahů a při dostupnosti inovativních doplňků význam čtyřnohých přátel ještě vzroste.

K identifikačnímu čipu přibude chytrý *komunikační* čip k předávání kódovaných povelů a přenášení potřeb a přání zvířete nazpět (a také ‚toaletní‘ ovladač).

ŽENSKOST

V posledních desetiletích se muži příliš nezměnili. Ženy, které bývaly jemnější a párové zatím přitvrdily a přestávají *splývat* s lidmi i situacemi. V technicky náročném prostředí se jim příliš nedaří, (jako při hodinách fyziky a nikdo za to nemůže) a bez jedinečné *ženskosti*, které se vzdaly, ztrácejí nad muži vliv.

Nástrojem posilování párových vazeb je *vmýšlení*. Minuta vmýšlení prospěje vztahu více než hodina před zrcadlem.

Ženskost nespočívá jen v kouzlu očekávání a odolávání; má i složku *napojení*, která vede k lepšímu chápání druhých a k mírnosti a toleranci.

Ženskost už obsahuje dvě složky myšlení – rozumnost a vmýšlení.

Feminizace některých oborů dokládá, že dominance kvalifikovaných pracovnic není zárukou účinnosti, ale ani *vlídné rozumnosti*. Učitelky neučí myslet, soudkyně protahují řízení, zdravotnice nedokáží zorganizovat ani čekárny a pedantismus úřednic vede k úvaze o preferenci robotizace.

Vysoké školy absolvuje více žen, ale břemeno provozování světa a generování užitečných nápadů zatím stále spočívá převážně na mužích.

Lepší studijní paměť odvádí od rozvoje myšlení. Ženy přeceňují formální kvalifikaci a instrukce, nekladou si otázky a neodchylují se od obvyklého.

Většina oborů k nimž inklinují (administrativa, pečování, vyučování) má rutinní charakter a vyžaduje hlavně *procedurální inteligenci*.

Rutinní duševní úkony budou postupně nahrazovány chytrými programy a úbytek míst postihne více zaměstnankyně.

„Vysvětlení“ relativního neúspěchu vzdělaných žen se netýká vlastního podnikání a „zátěž rodinou“ není tak velká, jak se bez myšlení opakuje:

70 % žen děti ještě nemá, nechce či nemůže mít, nebo jsou už dospělé.

Rodinou je zatížena vždy jen asi třetina žen.

Osoby se slabším smyslem pro logiku často chtějí dvě věci, které se vzájemně vylučují. Obvykle stojí proti sobě dvě *přání*, jimž jednotlivě nelze nic vytknout – např. nezávislost / rodina.

Protichůdné myšlenky se nevylučují. Protichůdná přání ano.

Období útlumu v Evropě bude pro ženy přivyklé samostatnosti těžší než pro muže a povede je k větší podpoře levicových řešení – aniž by uvážily neslučitelnost touhy po zajištění se zachováním nezávislosti. Atd.

Toto jsou pouze ukázky z nové knihy o 250 stránkách.

Knihy z nakladatelství BUDEČ:

Evžen Vítkovský

VOLNÉ MYŠLENÍ / Scénáře budoucnosti

Kultivace uvolněného myšlení s aplikacemi na téma budoucnosti.

ISBN 978-80-260-7631-5 250 stran, 2015

POLOČAS NAJÁD

Rozverný román o nebezpečném hledání velké lásky. (220 stran, 2015)

LEGENDY MLADĚ LIBUŠE

Prolínání současnosti s historií. Humor romance. (220 stran, 2010)

SÁMOVA ŘÍŠE ŽEN

Historie První dívčí války ‚za muže‘. Napětí, romance. (260 stran, 2013)

NĚŽNĚNKY

Spekulativní fikce, romance a trocha filosofie. (260 stran, 2013)

ZPOMALOVÁNÍ ČASU

Metody a příklady ovlivňování pocitů času. (32 stran, 2015)

---

budec@email.cz

Tel. 604 422 381, sklad: 315 696 402

Ukázky s možností objednání : www.nalezka.cz